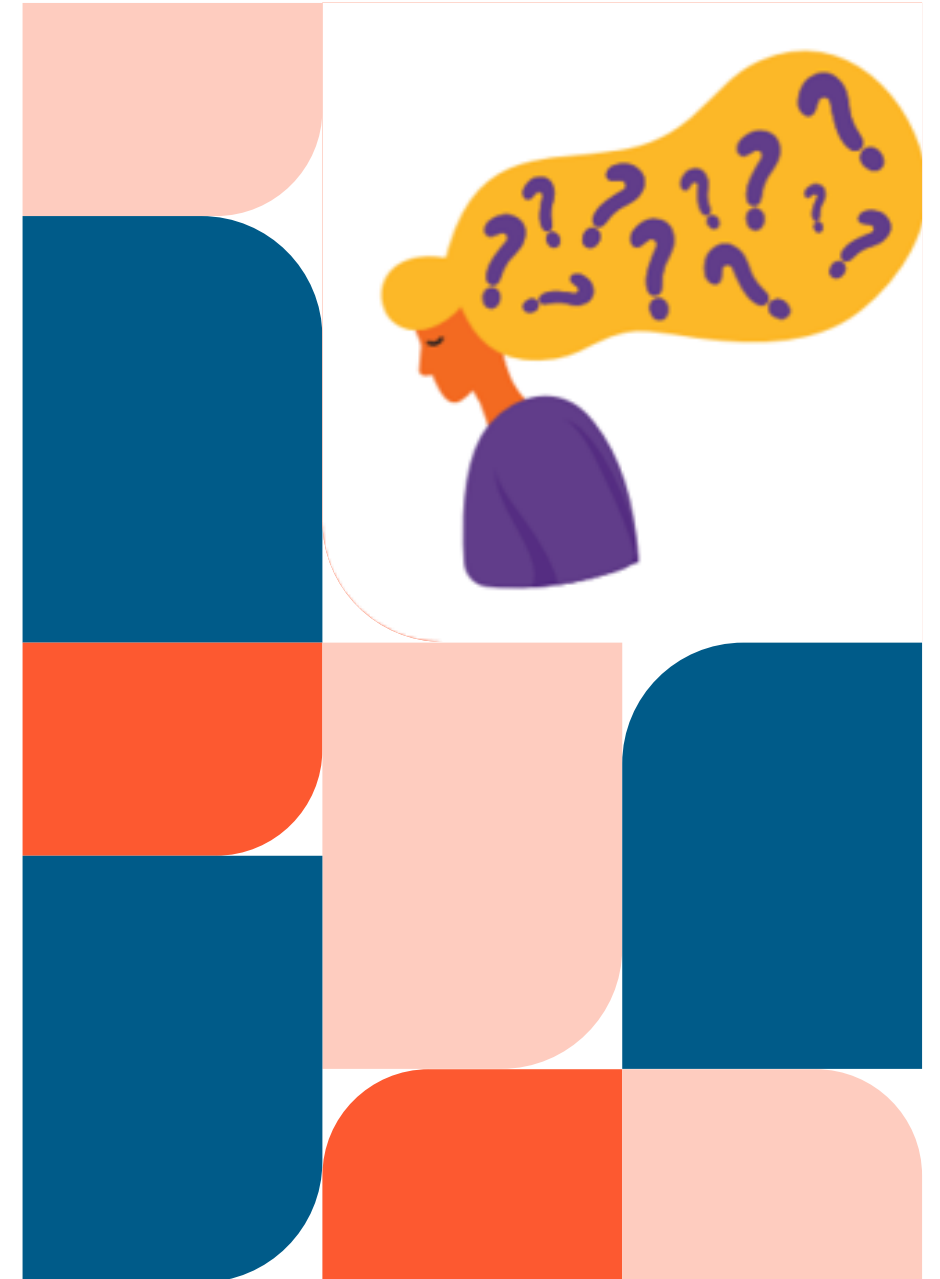

SRHR på SiS

Utbildningsdag 1

mars

Program

9:00 – 9:45 Inledning

9:45- 10:15 Att möta unga i frågor om sex, relationer, gränser och våld (MSÖ)

10:15 - 10:30 Paus

10:30 - 11:30 Fortsättning: Att möta unga i frågor om sex, relationer.

11:30 – 11.45 Riskutsatthet och sexuellt våld (Pilen)

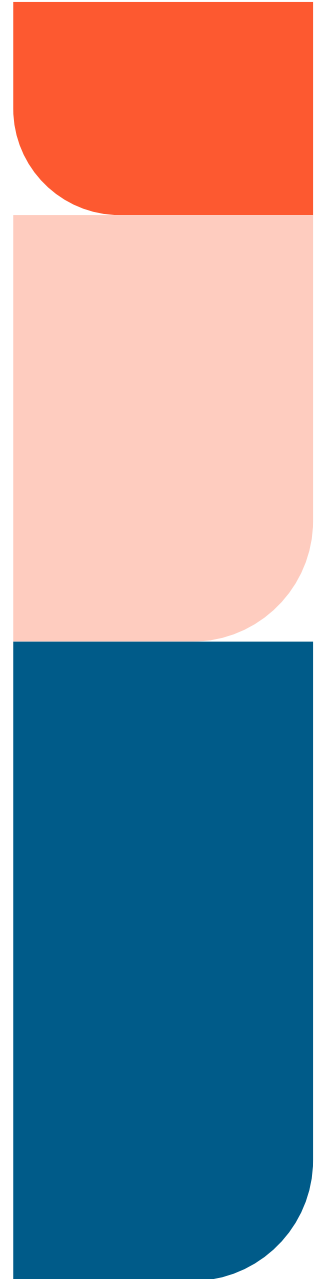
11:45 – 12:45 Lunch

12:45 – 14:00 Riskutsatthet och sexuellt våld (Pilen)

14:00 – 14:15 Fikapaus

14:15 – 15:40 Bemötande och förhållningssätt till personer som utövar sexuellt våld (Utväg)

15:40 – 16:00 Avslutning

Kunskapscentrum för sexuell hälsa arbetar för
allas rätt till bästa möjliga sexuella och reproduktiva
hälsa - på lika villkor genom hela livet.

Den sexuella och reproduktiva hälsan är viktiga delar av den allmänna
hälsan. Därför behöver vi inom hälso- och sjukvården prata mer om
sexualitet och göra det till en självklar del av vårt arbete.

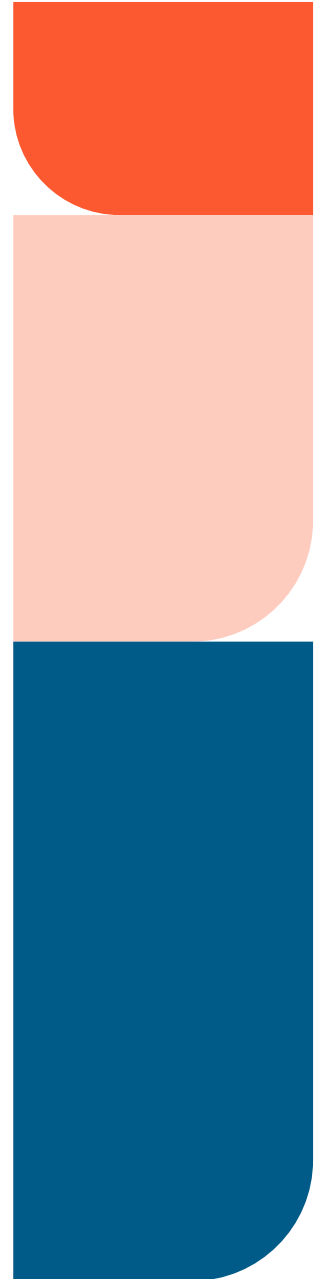
Som kunskapscentrum stöttar vi och samverkar med verksamheter i
SRHR-arbetet genom verksamhetsutveckling, utbildning och forskning.

Uppdrag och målsättningar

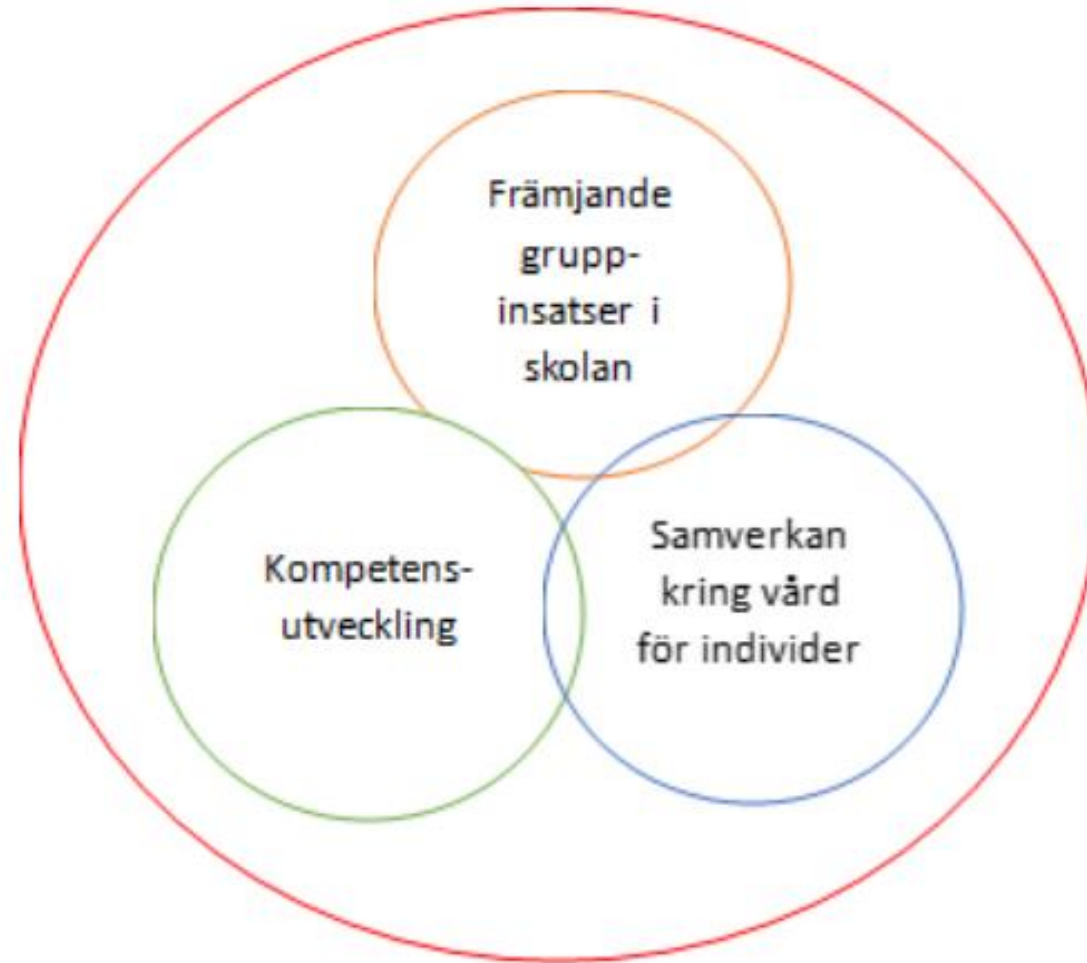
Alla ungdomar placerade på SiS i Västra Götaland ska erbjudas likvärdig vård och hälsofrämjande insatser som bidrar till god sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Öka tillgängligheten till vård och kunskap om SRHR för ungdomar på SiS ungdomshem, samt utbilda personal i SRHR och få till en långsiktig kunskapsintegrering i verksamheten.

Samverkansmodell

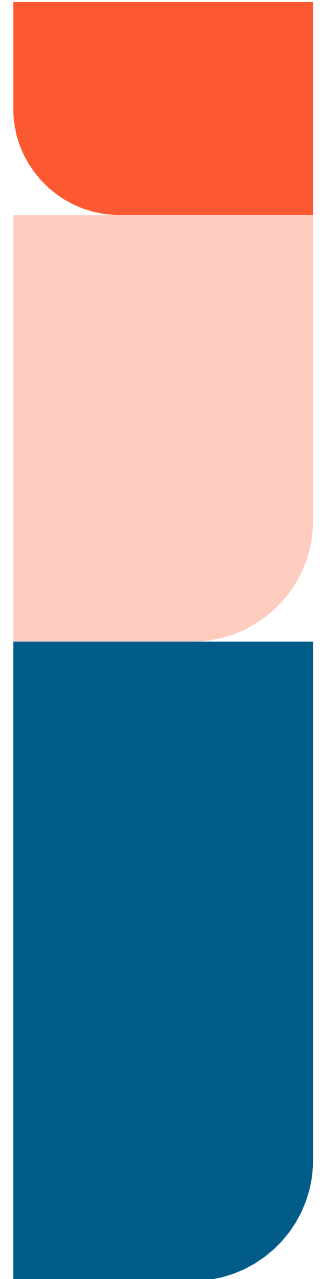
Verksamhetsutveckling och övergripande mål- och kvalitetsuppföljning

SRHR-

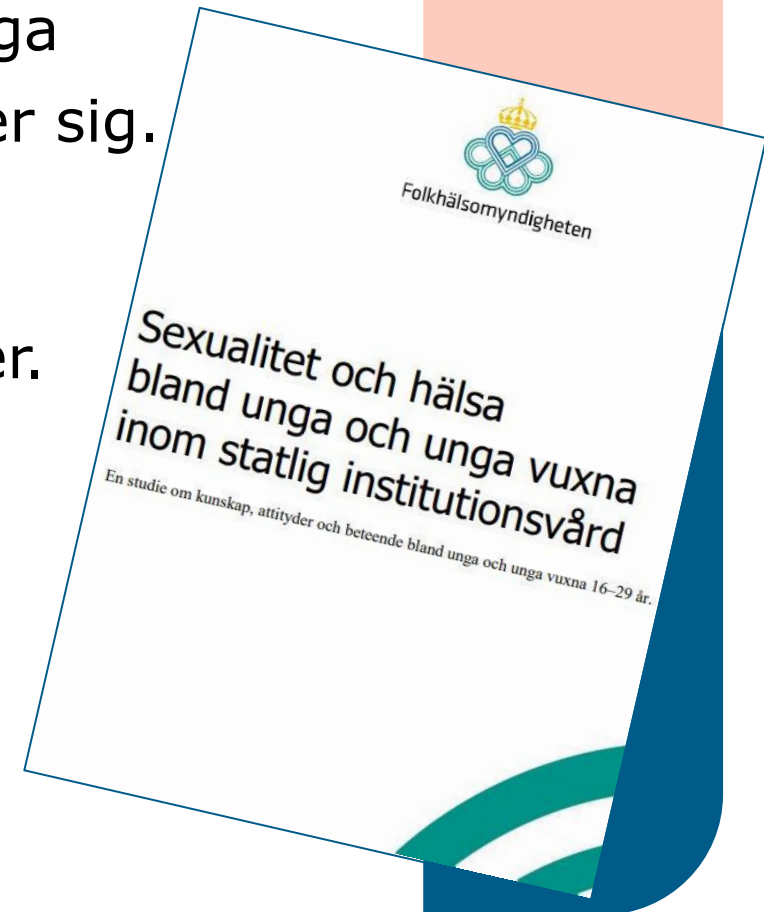
Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

- Respekteras i sin kroppsliga integritet, sitt privatliv och sitt personliga självbestämmande
- Fritt få definiera sin egen sexualitet, inklusive sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck
- Avgöra om och när man vill vara sexuellt aktiv
- Välja sina sexualpartners
- Ha säkra och njutbara sexuella upplevelser
- Besluta om, när och med vem äktenskap ska ingås
- Avgöra om, när och hur man vill ha barn och hur många barn man vill ha
- Under hela livet ha tillgång till information, vård, resurser, tjänster och det stöd som krävs för att uppnå det ovanstående, utan risk för diskriminering, tvång, utnyttjade och våld

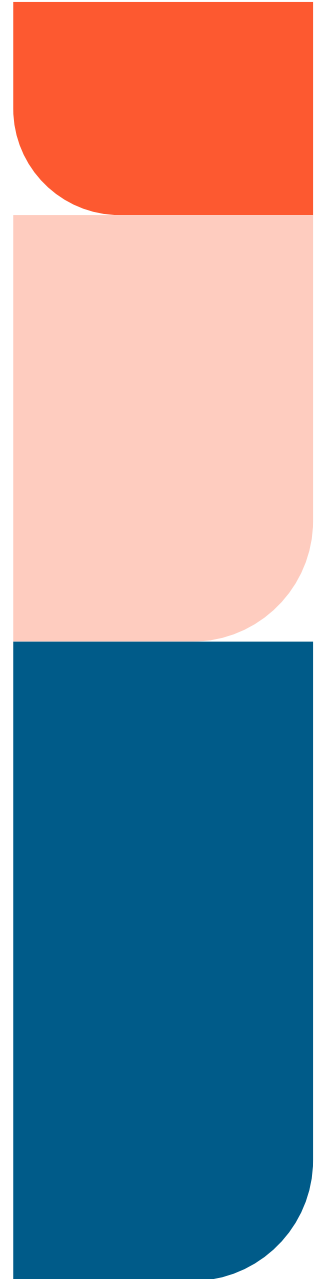
Hög ohälsa inom SRHR-området

- Resultaten från rapporten visar att det behövs tidiga insatser som når denna grupp unga där de befinner sig.
- Ungdomarna har låg tillgång till skyddande faktorer.
- Psykisk ohälsa, diskriminering mm mm

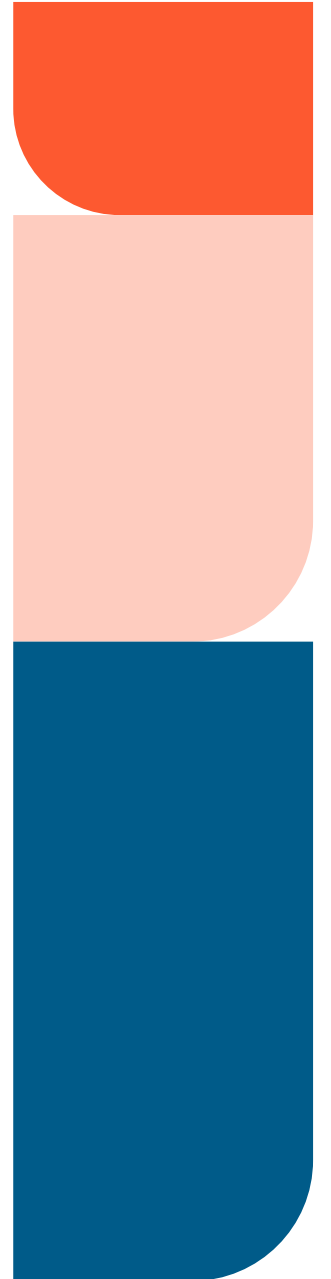
Lägesbild

- Tidig debutålder. Före 15 år: 71%.
 - Medelålder: ♀ 13 år & ♂ 14 år
- STI. Hade eller hade haft: klamydia 27%, hepatit C 13%
- Sex mot ersättning 24% (av dem killar 14%, tjejer 35%)
- Killar behöver mer kunskap och reflektion om sexualitetsfrågor.
- Suicidtankar 56% (♀ 76%) suicidförsök 46%

Maskulinitet- och sexualitesnormer

- Maskulinitet – en socialiseringsprocess
 - Heterosexuell – hierarkiskt, komplementärt och motsats till feminitet
 - Undertrycka allmänmänskliga känslor – omsorg, empati och sorg
 - Initiativtagande – driver på - har sex de själva vill ha
 - Ständigt redo att ha sex / hög lust /potens – kan leda till att gå över sina egna gränser för att leva upp till idealet men också andras: tystnad = ja
- Hegemonisk maskulinitet står i motsats och överordnas femininitet samt andra underordnade maskuliniteter.
 - Marginaliserad maskulinitet
 - Hypermaskulinitet

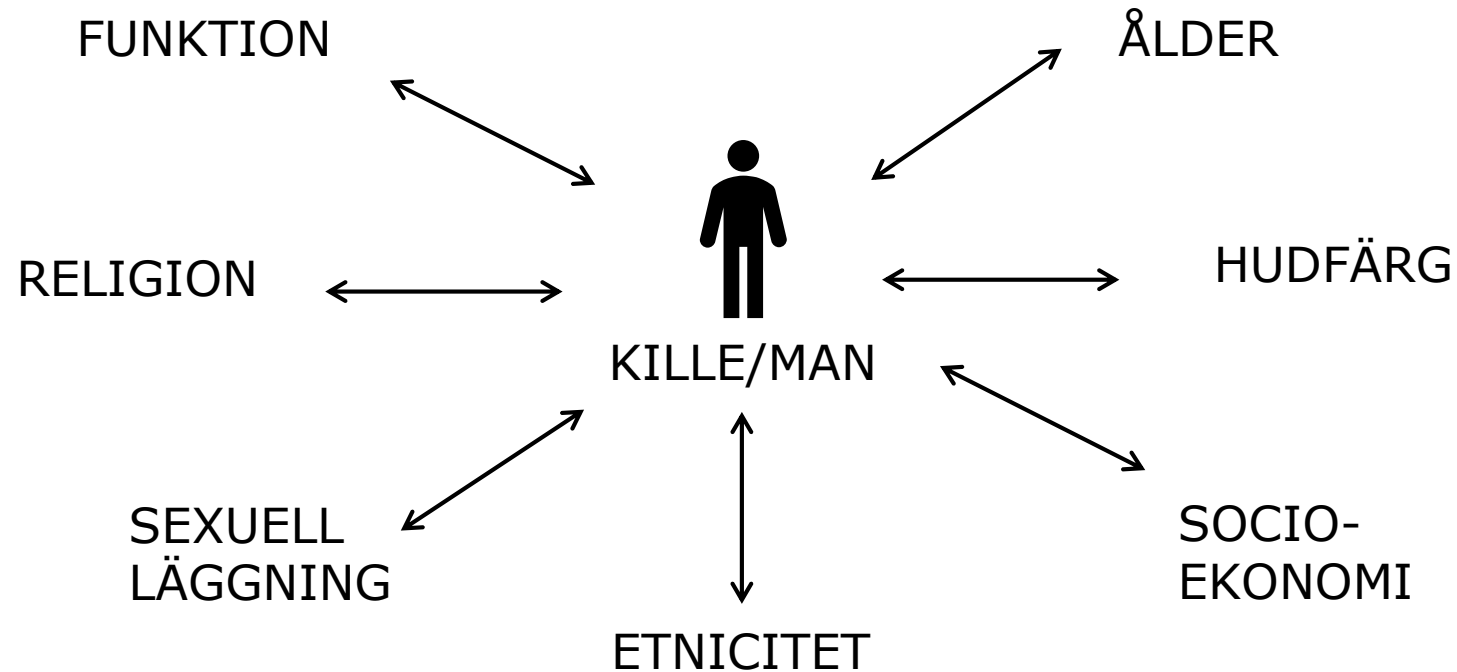
Maskulinitet och (o)hälsa

- Barriär: vårdens utformning passar inte alltid män
- Obehandlad psykisk ohälsa
 - Gängmiljöer skapar stress, ångest och sömnproblem.
- 7 av 10 personer som begår självmord i Sverige är män, samtidigt söker pojkar och män hjälp för psykisk ohälsa i mindre utsträckning än flickor och kvinnor.
- 8 av 10 som drunknar är män
- Tre gånger fler män än kvinnor dör i alkoholrelaterade sjukdomar.
- De flesta som utsätts för fysiskt våld är pojkar och män.

Minoritetsstress – en konsekvens av vara minoritet/normbrytare

→ **Kompensatoriska strategier**

RFSU materialet SUFA

SEXUAL UPPLYSNING FÖR ALLA

ETT METODMATERIAL

JA-SIGNALER

Syfte: Förstå konceptet ja-signaler, träna sig på att läsa av kroppsspråk och att få verktyg att med kroppsspråk kunna visa hur en känner sig.

JOX OCH ELI

Berätta att vi ska titta på tecknade bilder på två personer som vill ha sex med varandra.

Visa första bilden på Eli och Jox (Finns i metodhäftet). Fråga gruppen: Hur ser vi att Eli och Jox är sugna på varandra? Skriv upp elevernas svar på tavlan.

Fortsätt med att visa ytterligare någon bild där Eli och Jox ser sugna ut, och fråga eleverna hur de ser det.

Benämna att det eleverna har sammanfattat kallas Ja-signaler. Fråga gruppen om de har fler förslag på hur man kan visa "Ja".

Säg att vi nu ska visa hur det kan se ut på en person genom övningen "modellera ja-signaler".

NEJ-SIGNALER

Syfte: Förstå koncepten nej-signaler, träna sig på att läsa av kroppsspråk och att få verktyg att med kroppsspråk kunna visa hur en känner sig.

JOX OCH ELI

Berätta att vi ska titta på bilder på Jox och Eli igen, men där någon av dem inte vill ha sex.

Visa bilderna på Eli och Jox där någon av dem visar nej-signaler. Fråga eleverna hur det syns att någon inte är sugen på den andra. Skriv upp på tavlan, vid sidan av ja-signaler.

Avsluta med att avsaknaden av ja-signaler alltid är en nej-signal.

Spela Du bestämmer! |
Något har hänt

DU BESTÄMMER!

Välj vem du vill spela som!

**Josefin
säger ifrån!**

**Adam
gör motstånd!**

**Sammie
säger nej!**

Spela Du bestämmer! | Något har hänt

Något har hänt

Sexuellt våld

Rättigheter

Hitta hjälp

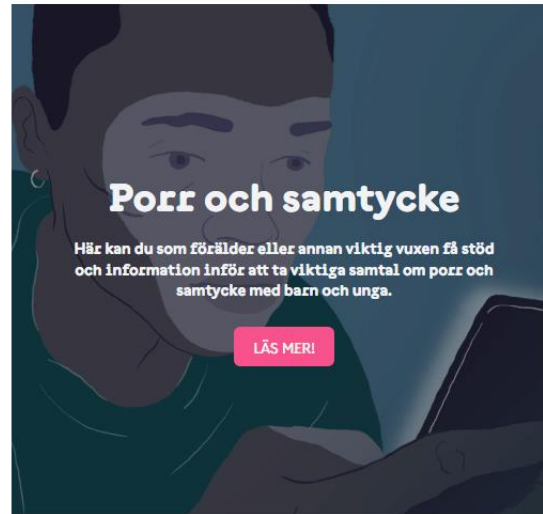
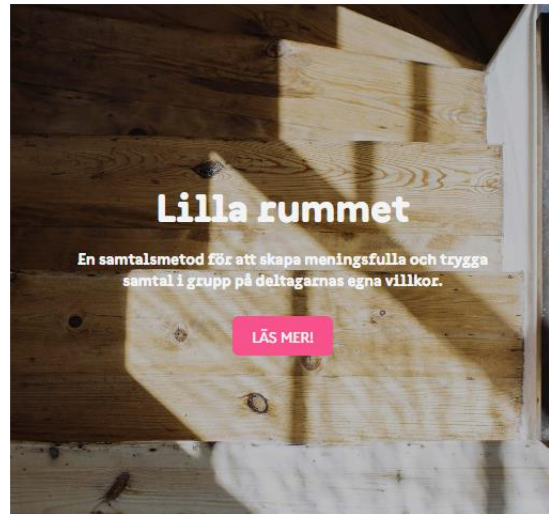
Berättelser

Se webbserien

Spel: Du bestämmer!

Ingångar till samtal om samtycke

Man kan prata om samtycke på många olika sätt. Hur vi väljer att göra beror helt på kunskapsnivån och erfarenheterna hos dig som vuxen och barnet eller den unga.

Samtycke handlar om ömsesidighet, att något ska kännas bra för alla som är med. Att inhämta samtycke är något vi alla behöver göra – genom att lyssna, fråga och känna av. Ofta pratar man om samtycke kopplat till intima eller sexuella situationer, men samtycke är relevant i alla sociala situationer.

Prata även med små barn om samtycke

Det är aldrig för tidigt att diskutera samtycke med barn, även om samtal med små barn självklart måste åldersanpassas. Läs gärna Rädda barnens material "[Stopp! Min kropp](#)" om du vill veta mer om hur man kan prata om kroppslig integritet och samtycke med små barn.

Ingångar till samtal om samtycke:

- "Hur känns det att tycka om någon?"
- "Hur kan man visa att man tycker om någon?"
- "Hur märker man ifall någon tycker om en tillbaka?"
- "Hur kan man visa vad man vill? Till exempel att man vill hänga eller umgås med någon?"
- "Kan det vara svårt att visa vad man vill?"
- "Går det att vilja något först, och sen ändra sig?"

Att möta unga i frågor om sex, relationer, gränser och våld

Victoria Sandqvist leg. Psykolog

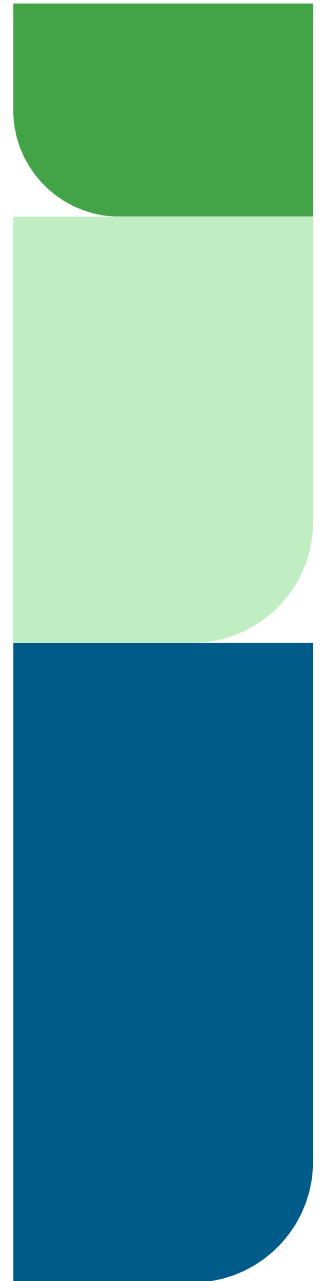
Presentation

Victoria Sandqvist

Leg. Psykolog

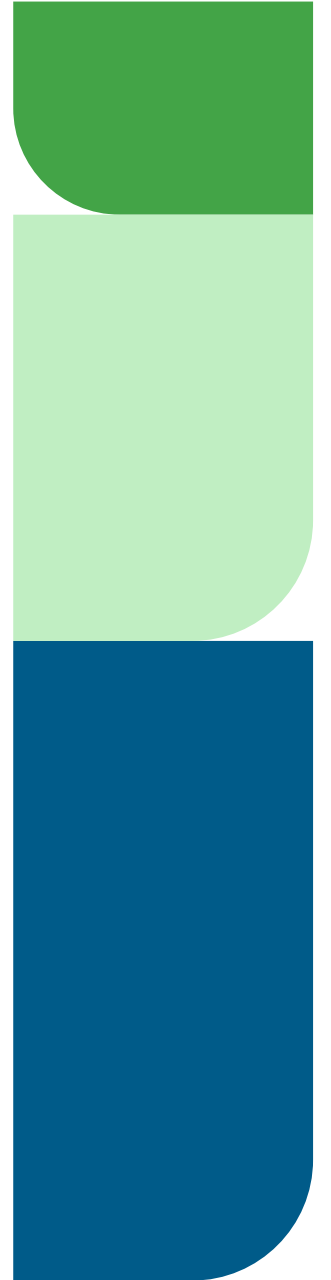
E-post: victoria.sandqvist@vgregion.se

MSÖ-Mottagning sexuella övergrepp

Upplägg

- Föreläsningar
- Unga som utsatts och utsätter andra sexuellt
- Vad är hjälpsamt i bemötande och samtal
- Diskussion/Frågor/Funderingar

**Vad tänker ni att unga
behöver få med sig för att
må bra och ha sunda
relationer präglade av
samtycke och
ömsesidighet?**

Sexuellt våld- Föreställningar som försvårar

”Det kan inte vara övergrepp om jag också är kär.”

”Det var mitt fel, jag skulle ha skrikit.”

”Varför slog du inte bara till?”

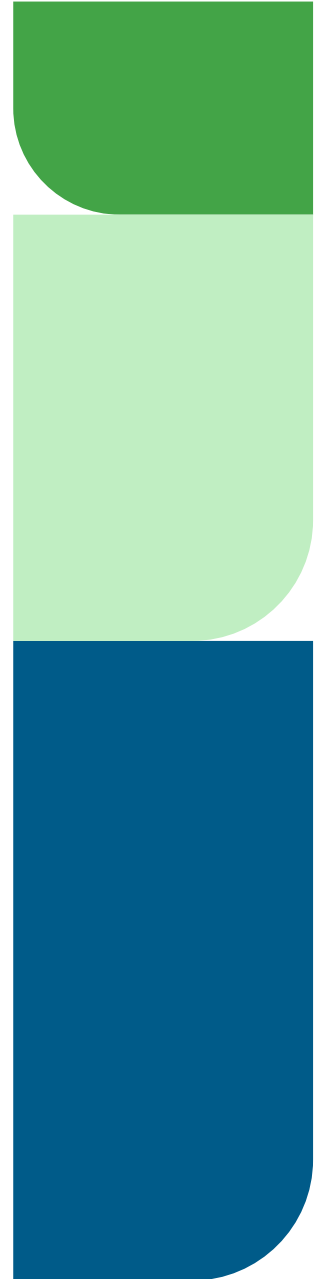
”Jag är ingen äcklig våldtäktsman”.

”Ska du inte bara släppa det nu, det har gått så lång tid”.

Hur påverkar det professionella

- Vilka vi frågar
- Hur vi frågar
- Att vi inte frågar
- Rädsla och motstånd-vad göra med det.
- Endast fråga en gång
- Ifrågasättande
- Förståelse
- Förminskande av det som hänt

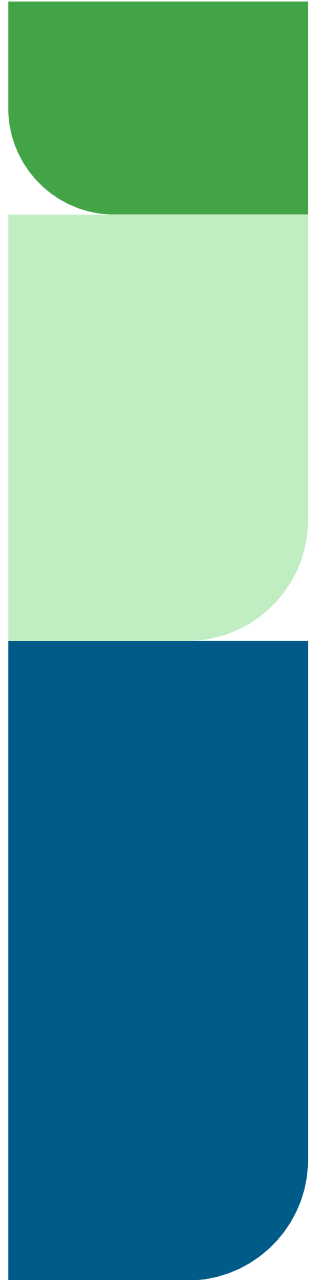

**Hur påverkar
föreställningar mig och oss
här?**

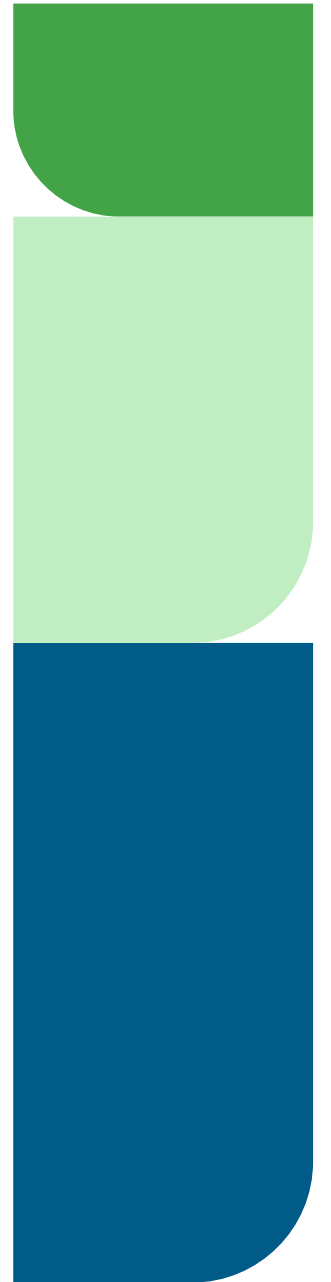
Vad behöver vi göra

- Medvetenhet hos professionella
- Informera och prata om det med unga

Sexuellt våld-att berätta

- Studier och brottsstatistik visar att unga mer utsatta än äldre.
- Få vågar berätta.
- Det vi inte pratar om finns inte.

Appar, chattar och sociala medier

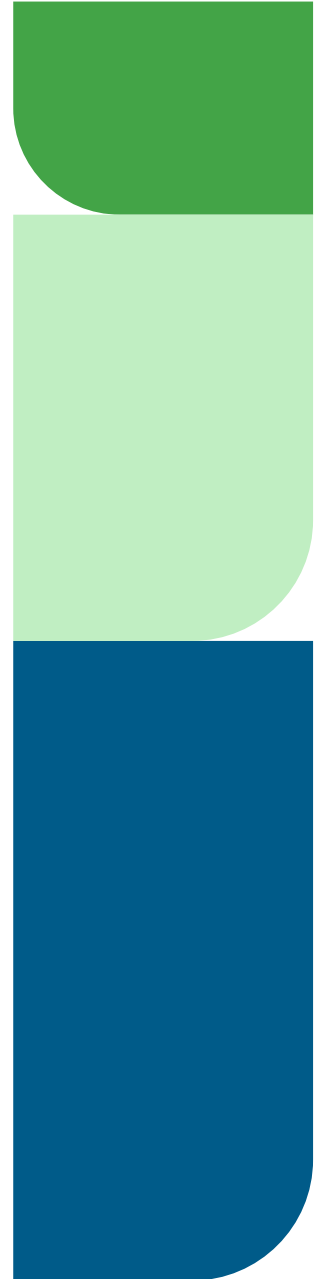
- Yellow-nu Youbo
- Snapchat
- Instagram
- Badoo
- Roblox
- TikTok

- Expose-konto

Tänk på

- Utsatt på nätet – samma konsekvenser.
- Sexuellt våld vanligt förekommande vid annan typ av våld i relationer.
- Utsatthet bidrar till ökad sårbarhet för ytterligare utsatthet.

Utlösande faktorer

Relationella triggers

Är situationer som skapar stress, inte för att de liknar övergreppet, utan för att de upprepar vanliga maktförhållanden mellan den som blev utsatt och den som utsätter.

Relationstriggers upprätthålls genom den hypersensitivitet för hot och att dessa generaliseras.

Vanliga relationella triggers är:

- **maktobalans**
- **auktoritära personer**
- **upplevt ointresse eller okänslighet**
- **känsla av att tappa kontroll**
- **osäkerhet/övertäckning**
- **underkastelse**
- **exponering/tapp av privatliv**
- **beröring.**

Att utsätta andra för sexuellt våld

Inga enskilda bakgrundsfaktorer som innebär högre risk för sexuella beteendeproblem.

De unga som utsätter andra har ibland men inte alltid en egen utsatthet.

De allra flesta som utsätts för sexuellt våld utsätter inte någon annan.

Unga som utsätter andra

sexuell lust

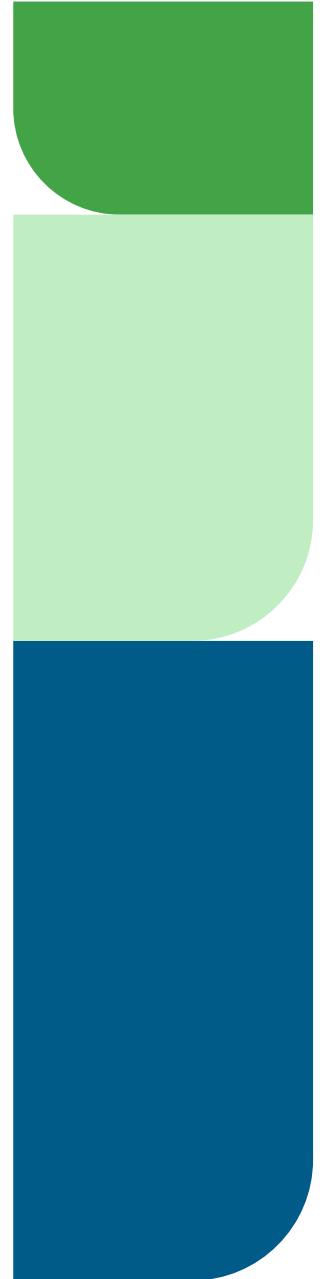
känsloregleringssvårigheter

bristande sociala färdigheter

sexuell upptagenhet

antisociala attityder ("jag gör som jag vill")

begynnande sexuell avvikelse

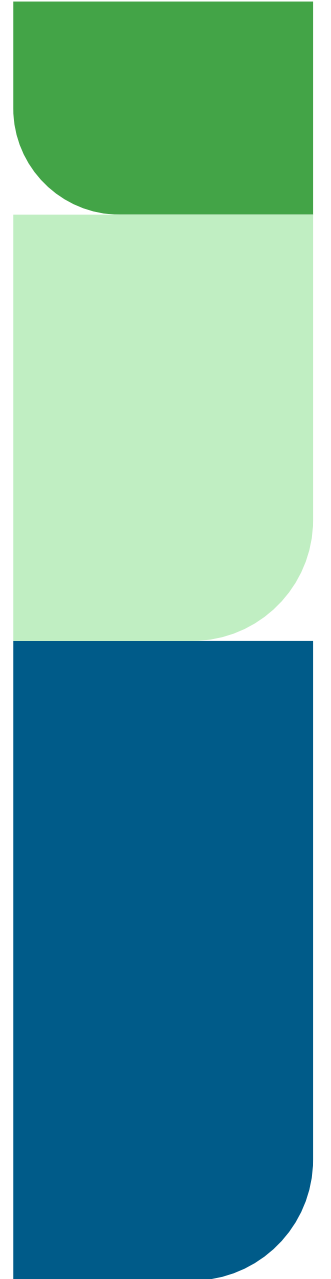
Unga som utsätter andra

Generella

- utsätter jämnåriga
- använder hot och/eller våld
- har antisociala attityder
- umgås oftare med andra unga med antisociala beteenden
- har andra beteendeproblem

Specifika

- utsätter barn
- lockar sitt offer
- bristande social kompetens
- socialt isolerad
- begår fler övergrepp

Hjälpsamt?

Bemötande, Miljö och samtal

Hur kan vi signalera till ungdomar att frågor och funderingar kring relationer, närhet och utsatthet går att prata med oss om?

Miljö och Bemötande

- Förutsägbarhet och tydlighet
- Pålitlighet – hålla vad man lovat och sagt.
- Kontinuitet
- Valmöjligheter
- Värme och vänlighet.
- Tillgänglighet
- Ärlighet
- Att känna sig välkommen och sedd – vi vill vara med den som är närvarande (i alla möten).

Skapar känsla av trygghet

Känslomässig kompetens

Unga med IF

Unga med NPF

Unga med uppväxttrauma

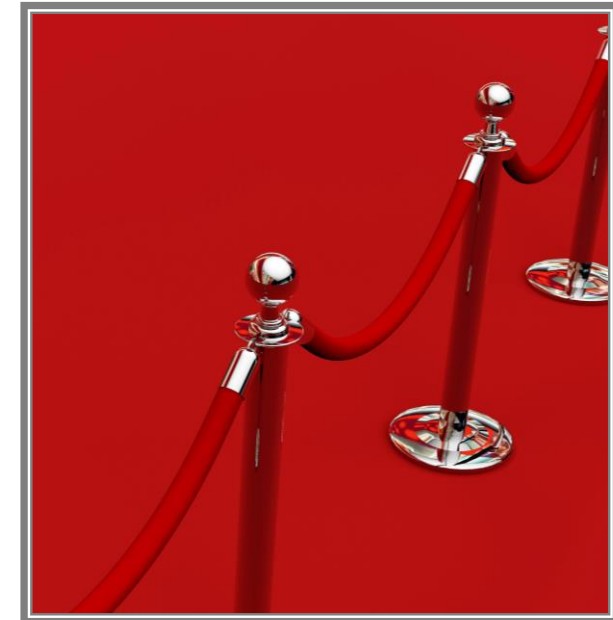

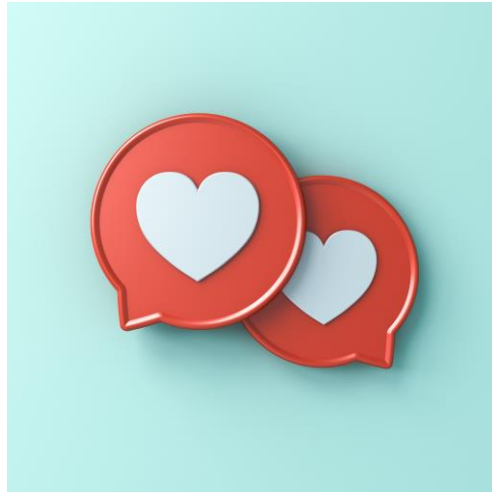
Gränser- mina

- Samtycke och gränser i alla sammanhang.
- Delaktighet i beslut-träna på val. att träna på att säga vad man vill och inte. Stabiliserande intervention-av vikt! Val och kontroll.-fråga om närhet. Aldrig ta för självklarhet ”Får jag hålla din hand” ”får jag ge dig en kram” ”vill du sitta nära eller lite längre bort?”.
- Känslomässig kompetens.

Gränser-andras

- Man riskerar att gå över andras gränser om man har svårt att avläsa signaler eller feltolkar situationer utifrån egna önskemål.
- TYDLIGHET gällande närhet, gränser och sexualitet från början har visat sig minska riskerna för att barn med autism och intellektuell funktionsvariation ska bli utsatta eller utveckla sexuella beteendeproblem.
- Attityder och föreställningar.
- Känslomässig kompetens.

Vad är sex?

" Verkligt sex är svettigt, roligt, knasigt, intimt och ibland svårt. Sex är kroppsdofter, hår, vätskor. OCH SEX LÅTER!!!

..Sex är och ska vara också vara skratt och skrattiga misstag och försöka igen. Det är inte kliniskt som t.ex. porr, det är rörigt som i verkliga livet. Sex är ett ständigt utforskande och alla är rookies i början."

Värsta bästa svårsnacket, 2021

Vad är svårast att prata om med unga på SiS då det kommer till sex, sexuellt våld och gränser? Ngt som väcker oro?

Förekommer samtalen? När i så fall?

Vad?

- Tillåtande samtalsklimat.
- Prata om föreställningar, attityder och våldtäktsmyter.
- Könsnormer
- Kroppslig integritet, samtycke och känslor.
- Gränser kan pratas om och tränas i alla relationella situationer.
- Tydlighet med ungdomar som har svårt i sociala sammanhang/sociala regler

Försvarskaskaden

- Reaktionen styrs av riskbedömning, Vilken reaktion beror på:
 - typ av hot
 - avstånd till hot
 - egna erfarenheter och/eller tilltro till egen förmåga.
 - det tillstånd man är i när man går in i situationen.
- Vinner jag på att göra en aktiv handling kommer jag att utföra det.

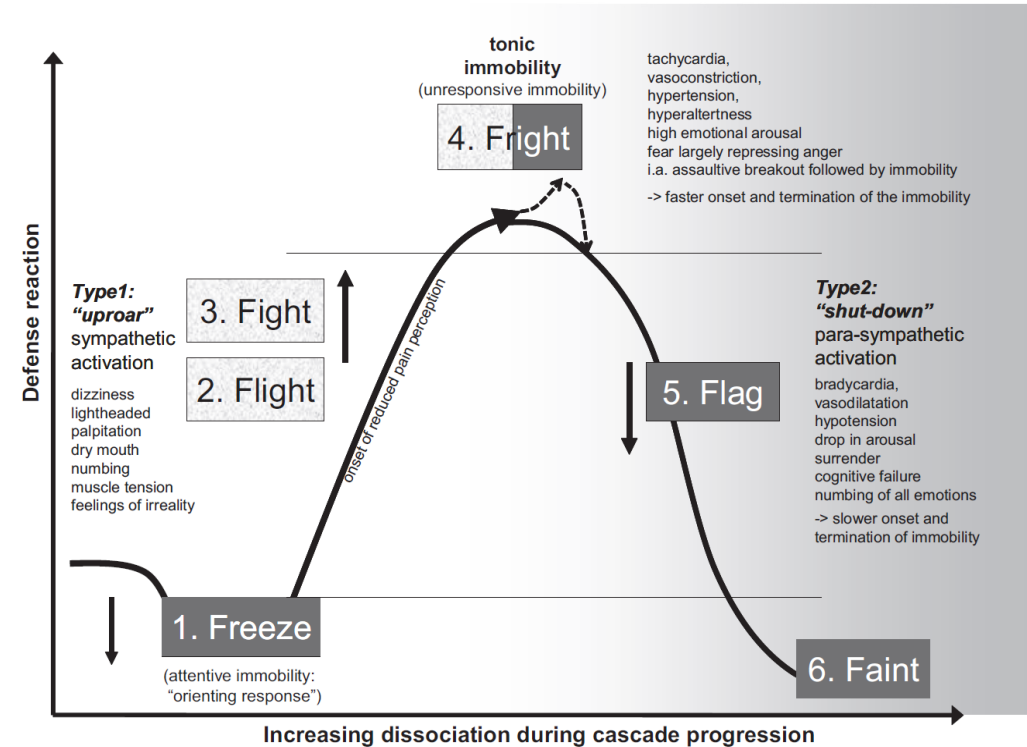

Figure 1. Schematic illustration of the defense cascade as it progresses along the 6-F course of action. The "uproar" sympathetic arousal reaches a maximum at the fright stage, eventually superseded by the onset of dissociative "shut-down" (gray area).

Hur?

Sex, samtycke och gränser

- Ja-, nej- och vet inte-känslor
- Ska kännas bra innan, under och efter.
- Samtycke: Ja- och nejsignaler.
- Nätet-bilder
- Diskussionskort

Porr

- Mediekritik: Porrfilm-Filmindustri
- Plus- och minuslista

Internetsidor, böcker och material för unga och vuxna

- umo.se och youmo.se
- killar.se
- jagvillveta.se
- intetillsalu.se
- dagsattprataom.se
- ungarrelationer.se
- dinarattigheter.se
- dittecpat.se
- internetkunskap.se
- <https://safunkarsex.se/>
- <http://nagotharhant.se/du-bestammer>
- <https://polismuseet.se/skola/Utbildningsmaterial/ar-det-delbart/>
- Fakta om samtycke av Inti Chavez Perez, 2024
- Respekt : en sexbok för killar (lättläst) av Inti Chavez Perez, 2021
- Värsta bästa svårsnacket: om porr, sex & samtycke av Maria Dufva, Maria Ahlin, 2021
- Världens viktigaste bok: om kroppen, känslor och sex av Nathalie Simonsson, 2012
- Så funkar sex. En bok om sex, kärlek och relationer, forum SKILL, 2015
- Prata sex! Hälsöfrämjande samtal med skolungdomar av Siri Lindqvist, 2023
- Sex på nätet: navigera i en digital era av Siri Lindqvist, 2024
- Kortlekar – Sex å sånt, Kärlek & relationer, Henrik Brosché och Johan Reftel
- <https://ecpat.se/vuxenstod/artiklar/ecpats-kortlek-konversationskort-for-att-samtala-med-barn-och-unga/>

Sammanfattning

- Föreställningar om sexuellt våld påverkar oss alla.
- Sexuellt våld är vanligt förekommande bland unga.
- Ökad kunskap kring unga som utsätter och är utsatta hjälper oss kunna möta unga i de målgrupperna.
- Relationer kan vara triggande och tryggande.
- Skolvardagen med dess förutsägbarhet och struktur är stabiliserande och hjälpsam
- Ökad kunskap kring sex, relationer, gränser samt när något är våld är förebyggande.
- Öka känslomässig kompetens bland unga är en viktig intervention ur alla aspekter.
- Det vi inte pratar om finns inte.

Referenser

Sexuellt våld-bemötande, stöd och behandling, Karin Larsson (2023) Gothia Kompetens AB
Sex efter trauma, Eva Lyberg (2022)
Våld mot barn 2022-EN NATIONELL KARTLÄGGNING • CAROLINA JERNBRO, ÅSA
LANDBERG, JOHANNA THULIN (2022).'

Prata sex! Hälsöfrämjande samtal med skolungdomar av Siri Lindqvist, 2023
Internetkunskap.se, avsnitt: Nätporr-hur tar man det där svåra samtalet med sina barn 16/8-2020.
Barnombudsmannens rapport: kartläggning av kunskap om pornografins inverkan på barn.
Värsta bästa svårnacket, om porr, sex & samtycke, Maria Ahlin, Maria Dufva, 2021
Våld mot barn, 2022
Sexuella beteendeproblem hos barn och ungdomar-bemötande, bedömning och behandling av
Birgersson, Kjellgren, Nygaard, Wassberg, 2025.

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Kontroll

Att situationer som är oförutsägbara kan trigga rädsla är logiskt.
Till trauma hör alltid en känsla av att inte ha kontroll över det som händer eller över sig själv.

Hitta känsla av kontroll och tillit.

Program

9:00 – 9:45 Inledning

9:45- 10:15 Att möta unga i frågor om sex, relationer, gränser och våld (MSÖ)

10:15 - 10:30 Paus

10:30 - 11:30 Fortsättning: Att möta unga i frågor om sex, relationer.

11:30 – 11.45 Riskutsatthet och sexuellt våld (Pilen)

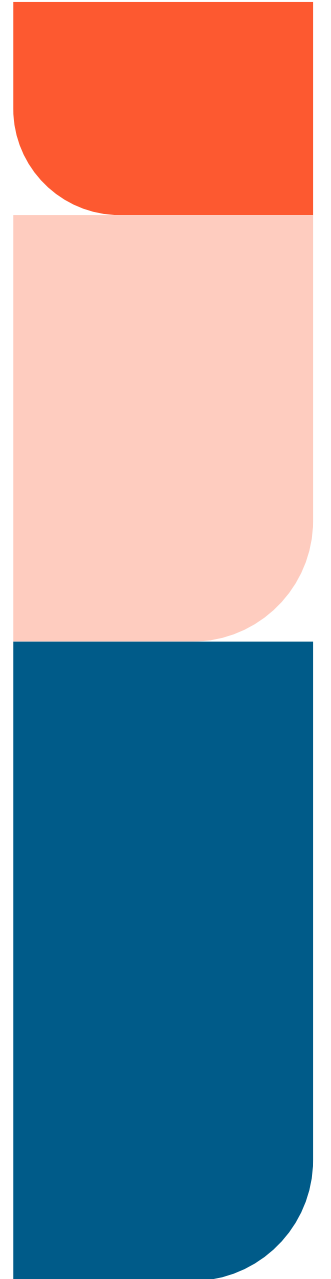
11:45 – 12:45 Lunch

12:45 – 14:00 Riskutsatthet och sexuellt våld (Pilen)

14:00 – 14:15 Fikapaus

14:15 – 15:40 Bemötande och förhållningssätt till personer som utövar sexuellt våld (Utväg)

15:40 – 16:00 Avslutning

Sexuell riskutsatthet och sexuellt våld – förhållningssätt och omhändertagande på SiS

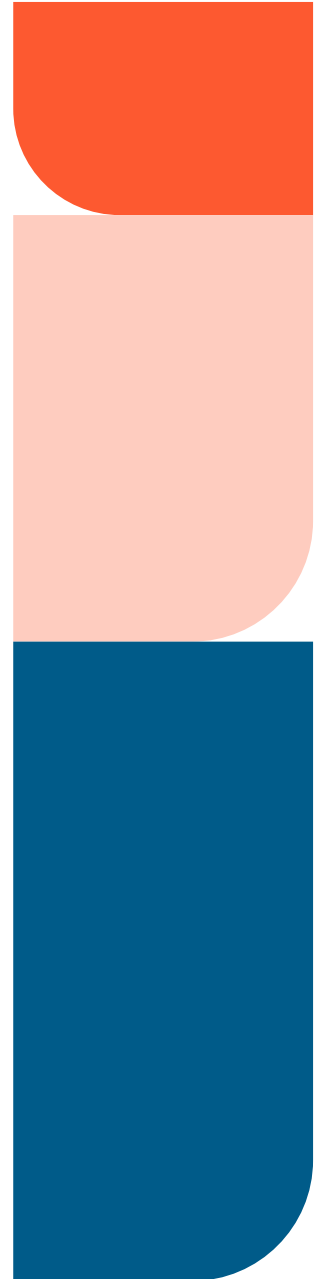
Anneli Sundgren MSÖ-Pilen

Charlotta von Mentzer MSÖ-Pilen och Göteborgs
Universitet

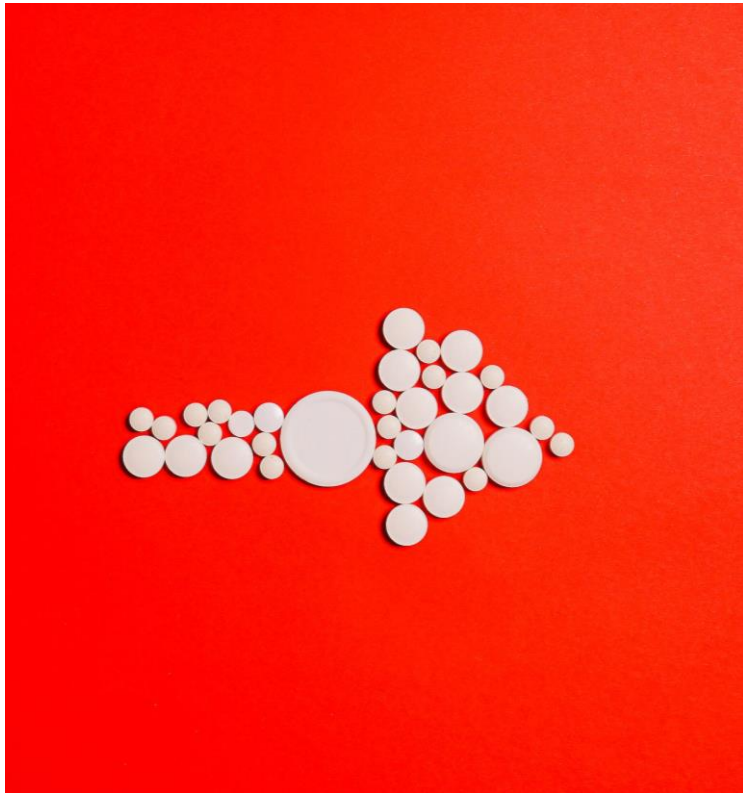

Upplägg

- MSÖ Pilen
- Sexuell riskutsatthet och riskbeteende
- Sexuellt våld
- Sårbarhets- och riskfaktorer
- Reaktivt beteende efter trauma
- Trauma, PTSD och toleransfönstret
- "Två verkligheter"
- Pilens metod/bildstöd

MSÖ Pilen

- Specialiserad lågtröskelenhet inom Expertenheter Regionhälsan i VGR
- Vård, stöd och samverkan vid komplex problematik i samband med sexuellt våld för personer från 13 år oavsett könsidentitet
- Barnmorskor med specialistkunskap inom sexuell riskutsatthet och sexuellt våld
- Klinisk verksamhet: TMO, Sexuell och reproduktiv hälsa, Samtalsstöd
- Externa uppdrag: Konsultation,Handledning, Utbildning, Föreläsningar, Samverkan, Utveckling och Forskning
- Regionalt uppdrag

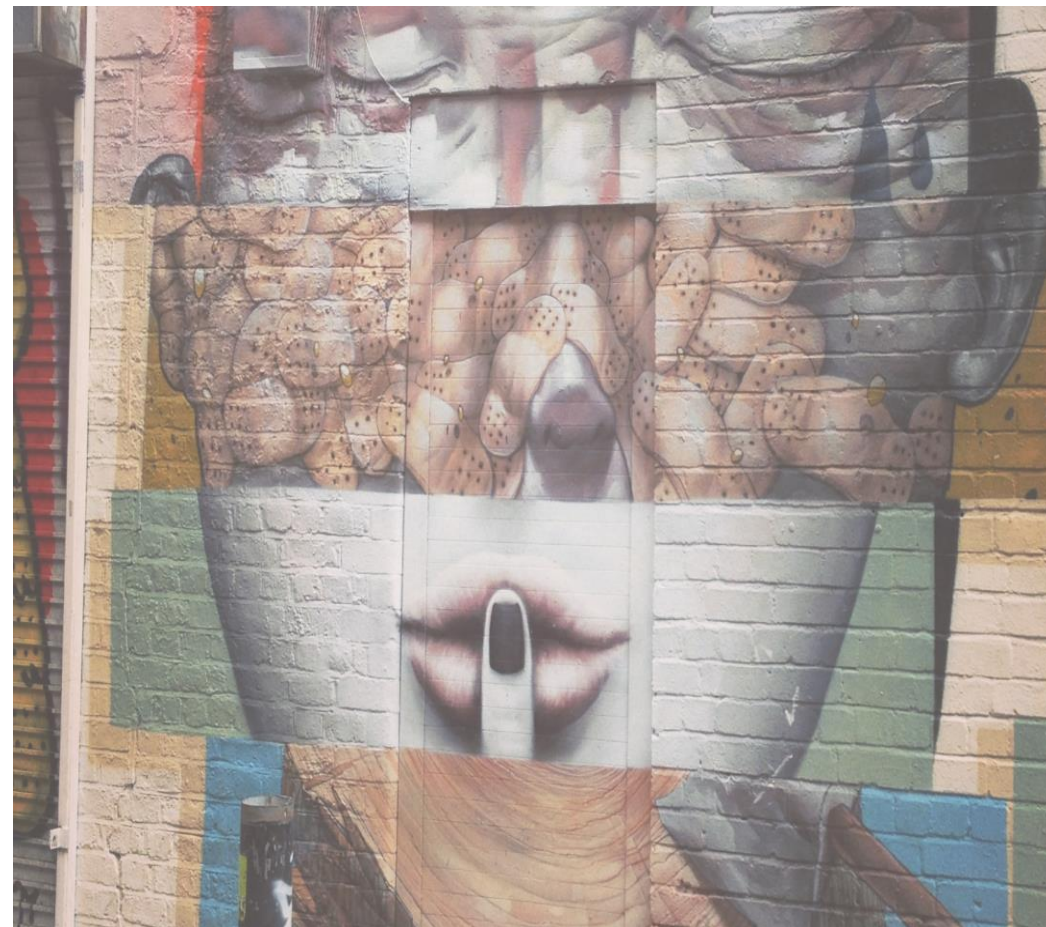
Mottagning sexuella övergrepp - MSÖ

MSÖ Pilen

MSÖ
Remissenhet
traumavård

From april 2025 Kaserntorget 11A

ESF projekt

Göteborgs
Stad

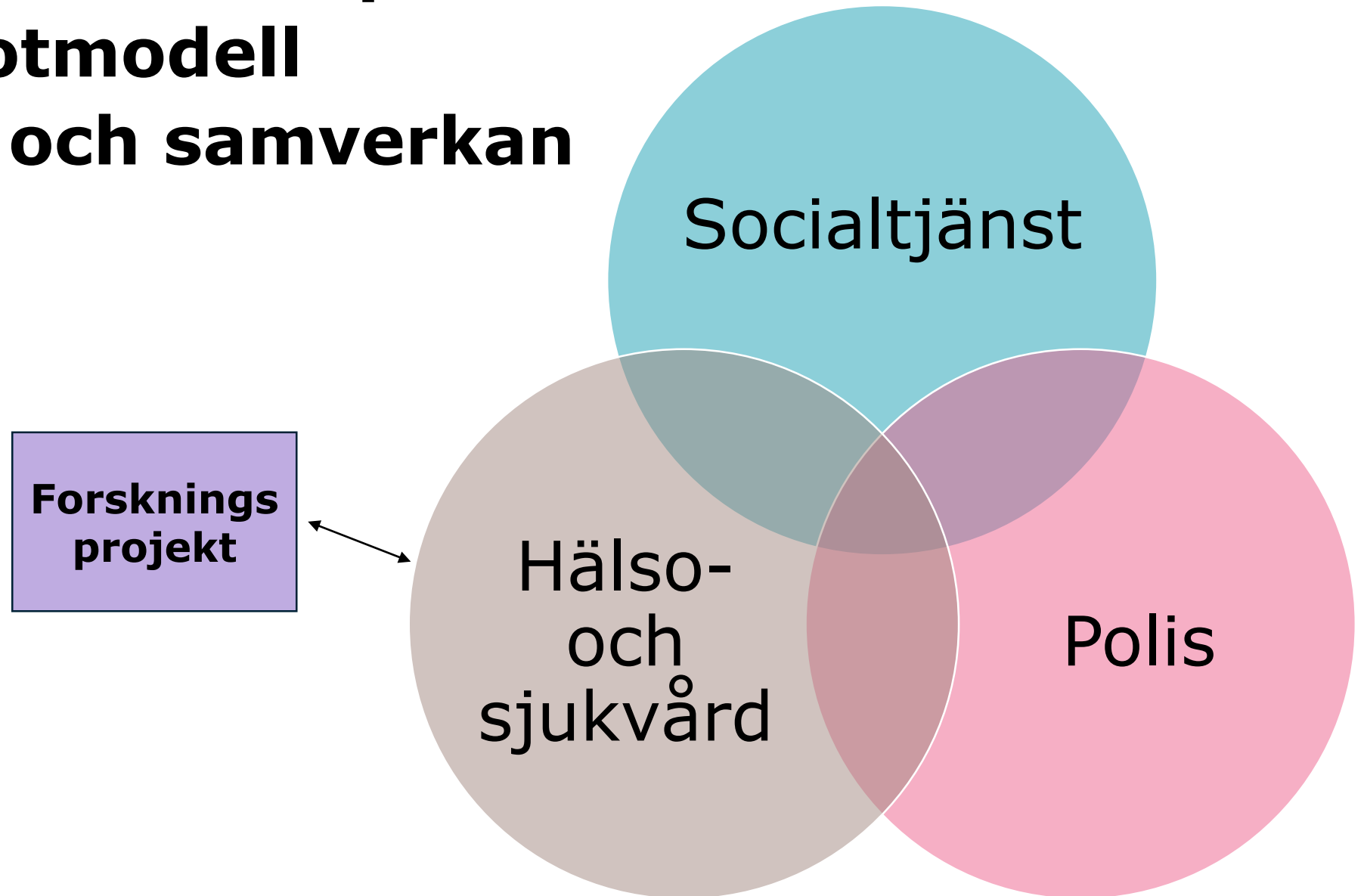
GÖTEBORGS UNIVERSITET

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

En blind fläck – tjej

Innovativ samskapad pilotmodell vård, stöd och samverkan

Sexuell riskutsatthet och sexuellt våld

- Är ofta den "tårtbit" som fattas i insatser och planering

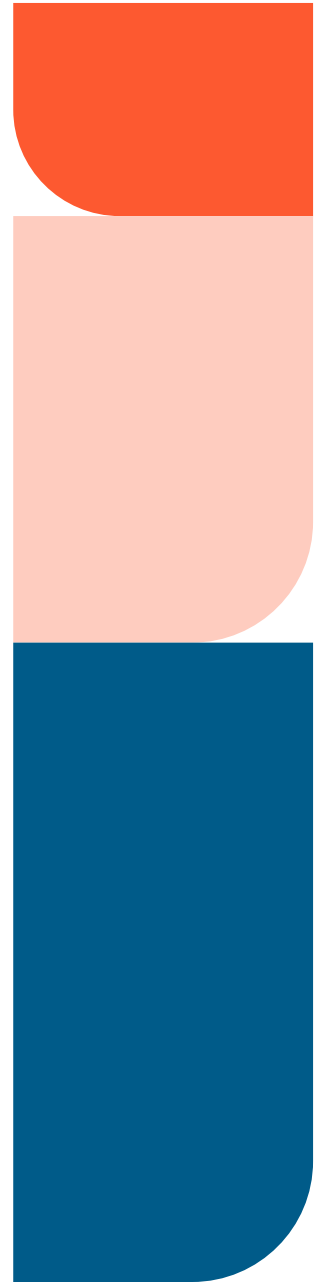

Omhändertagande på MSÖ Pilen

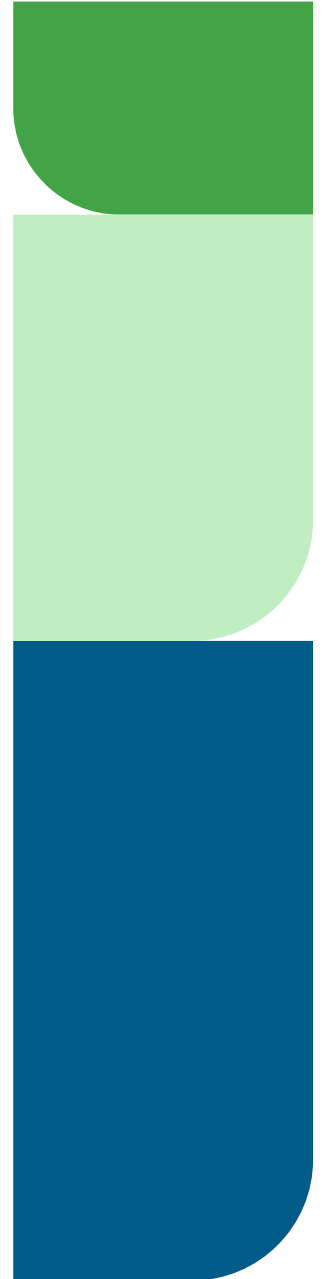
- Riskbedömning – Pågående hot/våld?
- Kartläggning insatser, behov av stöd
- Handläggning sexuell och reproduktiv hälsa
- TMO
- Berättar mer än frågor inledningsvis
- Traumafokuserat samtalsstöd kring sexuell riskutsatthet och erfarenhet av sexuellt våld
- Externa kontakter; andra vårdgivare, skolmentor, SIP möten, föräldrar, partner m.fl

Sexuell riskutsatthet och sexuellt riskbeteende

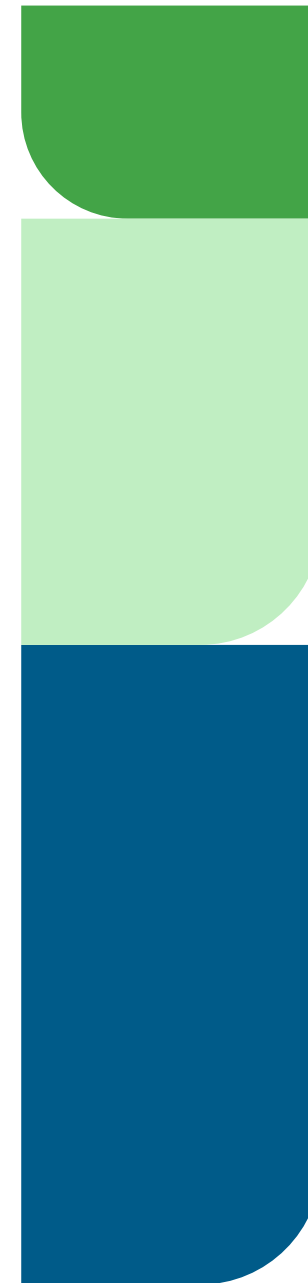
Sexuell riskutsatthet – ökad risk för:

- **Sexuell ohälsa** – STI, oönskad graviditet
- **Sexuellt våld:**
 - övergrepp/våldtäkt – även digitala
 - grooming
 - exploatering
 - sex mot ersättning/prostitution,
människohandel för sexuella ändamål

Sexuellt riskbeteende

- Tidig sexual-debut (< 14 år) (sexuellt övergrepp).
- Flera sexualpartners senaste året.
- Oskyddade sexuella kontakter (inget preventivmedel/kondom).
- Att utöva sex på ett sätt som utsätter individen eller sexpartnern för risker.

De som debuterat tidigt hade signifikant mer erfarenhet av:

- Fler sexpartners
- analsex
- Titta på pornografi
- Sexuella övergrepp (flickor)
- Sälja sex
- Utsatthet av våld
- Rökning
- Alkohol användning (pojkar)
- Drog användning
- Antisocialt beteende
- Sämre KASAM (pojkar)
- Sämre självkänsla (pojkar)
- Sämre psykisk hälsa (pojkar)

(Kastbom, Sydsjö, Bladh, Priebe & Svedin, Acta Paediatrica, 2015)

Pornografi

Allt mer våldsporr, förnedringsporr

Pornografi är viktig faktor bakom:

- Riskbeteende
- Attityd till sex, normer, framför allt hos pojkar och unga män.
- Pojkar som tittar på porr som innehåller våld/barn/djur uppvisar sämre psykiskt mående.

Lästips:

[The relationship between frequent pornography consumption, behaviours, and sexual preoccupation among male adolescents in Sweden – ScienceDirect](#)
Donevan & Mattebo, 2017.

Associations between adolescents watching pornography and poor mental health in three Swedish surveys. Svedin, et.al 2023.
[s00787-022-01992-x.pdf](#)

Osynliga Brottsoffer Donevan, Jonsson & Svedin, 2023 [FULLTEXT01.pdf](#)

Unizons rapport:
<http://unizon.se/aktuellt/porr-och-prostitution>

"Strypvåld", "Stryp sex", "Non-fatal strangulation"

- Ökande bland unga
- Influens från porr och BDSM
- Mindre än 10 s kan leda till medvetslöshet. 15 s tömmer blåsan. Mindre än 5 min kan leda till döden.
- Symptomen många gånger subtila och yttre tecken kan helt saknas.
- Allvarliga skador kan uppkomma de efterföljande timmarna eller dagarna; skador som till och med kan leda till döden.
- Strypning är en viktig riskfaktor för senare mordförsök och mord.

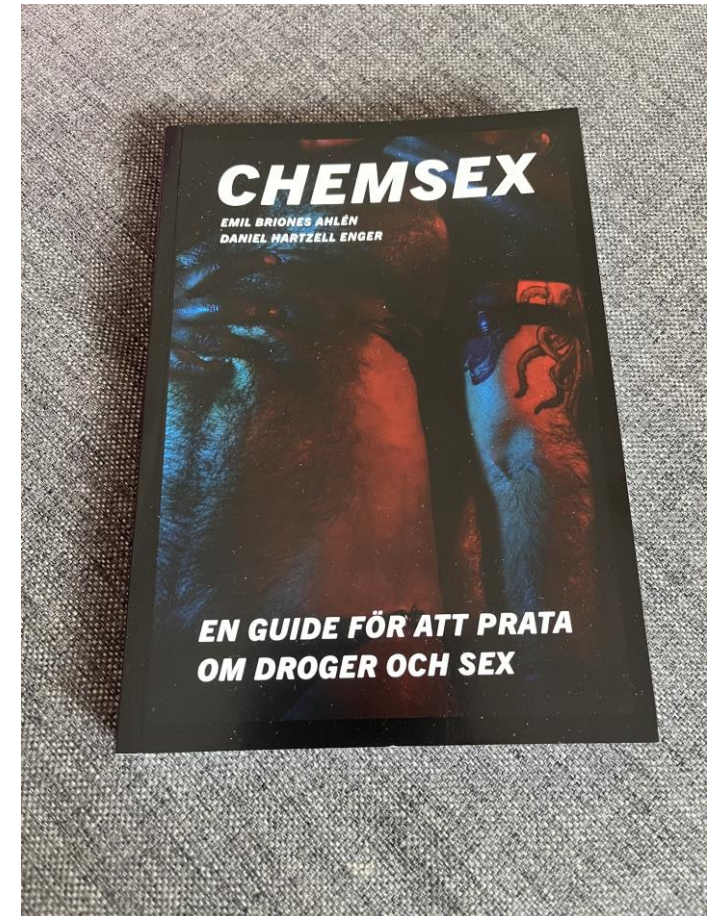

Ref: [Forskning ska ge rättsväsendet kunskap för att utreda och förebygga strypvåld](#) | Polismyndigheten

Litteratur tips: "Flickan på hotellet" av Katarina Wennstam

Chemsex

- Droger för att höja prestationsförmåga, uthållighet, sexuell njutning, släppa spärrar.
- Risker; överdoser, HIV och STI, sexuella övergrepp, fysisk och psykisk ohälsa, sexuella svårigheter utan droger, svårigheter att söka hjälp pga illegalt att ta/inneha droger.

*"Sexperterna" del av Sexhälsan RFSL Stockholm.
Svensson & Skårner, 2014*

Gore och Mondo videos

- Ex. Rotten.com
- Real death filmer
Dokumentärer med syfte att chocka eller uppröra åskådaren
- Ökning av antalet barn som sprider bilder på övergrepp på andra barn på sociala medier

Hypersexualitet

- Överdriven upptagenhet av sex på något sätt som leder till lidande och/eller negativa konsekvenser
- Sex som ångestlindring. Ej styrt av lust.
- Porr, sexchattande, flertal sexuella kontakter. Påverkar ofta övriga livet, t ex relationer, arbete , sömn etc
- Ej jämnställt med beroende/missbruk men upplevs ofta av patienterna som ett missbruk

Våld

Våld i ungas relationer 13–25 år

Tjejer:

56 procent har utsatts för psykiskt våld via digitala medier

46 procent för psykiskt våld ansikte mot-ansikte

20 procent för fysiskt våld

44 procent för sexuellt våld, av en nuvarande eller tidigare partner.

[Våld i ungas parrelationer -
Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#)

Killar:

42 procent

34 procent

13 procent

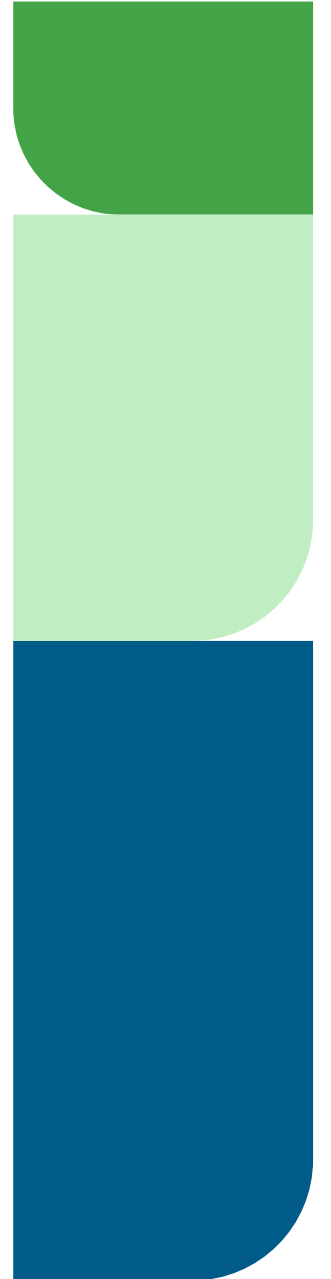
10 procent

Hedersrelaterat våld

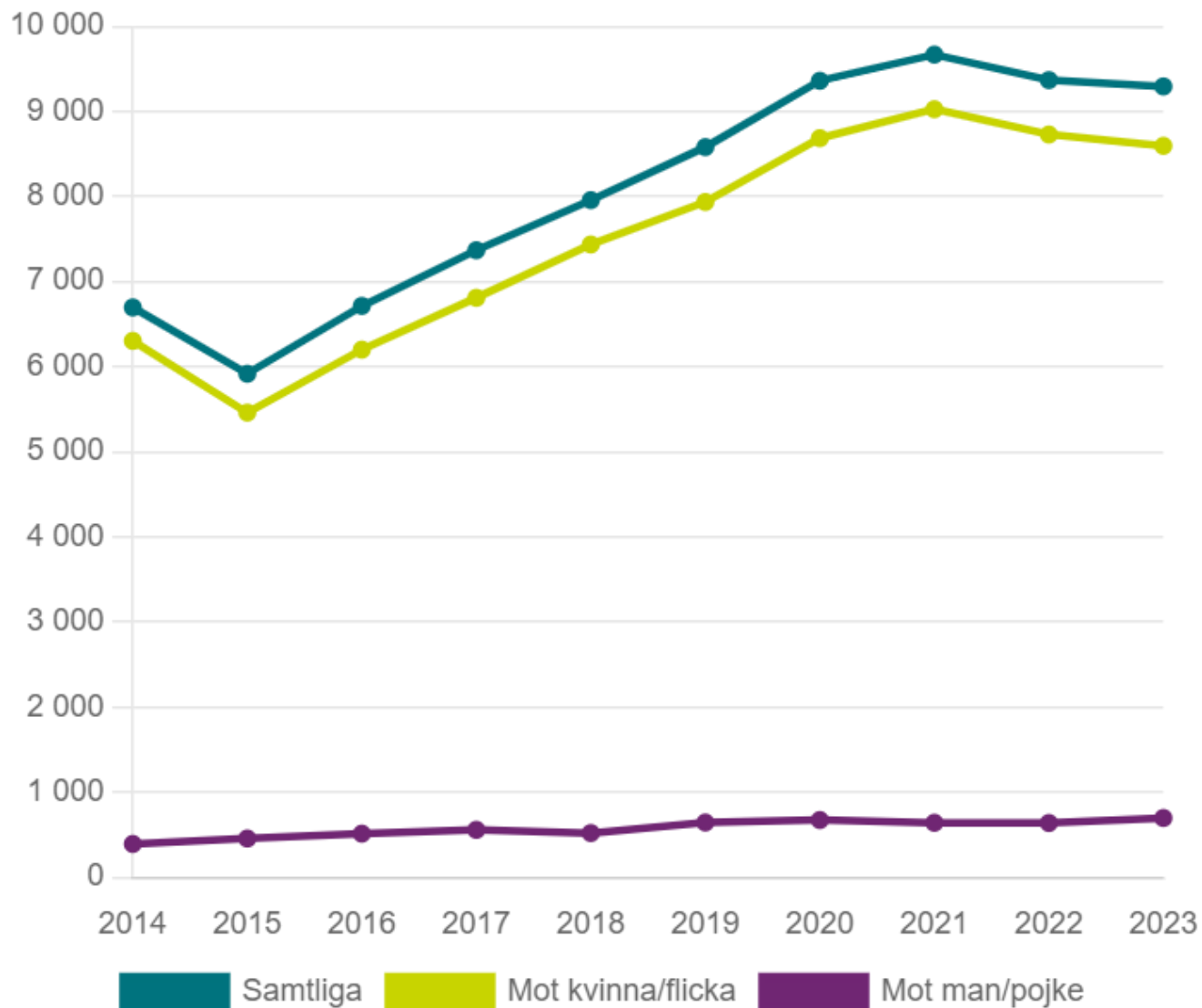
- I den totala populationen är det nästan 20 procent som lever i en hederskontext. Dessa unga är även utsatta för mer allvarligt systematiskt våld än andra som inte lever i den kontexten.
- Enligt kartläggning lever mellan 7 och 9 procent av unga i storstäderna med kollektivt legitimerat våld. Mellan 10 och 20 procent begränsas av oskuldsnormer. Både unga kvinnor och unga män är utsatta.

[Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

[FULLTEXT01.pdf](#) Rapport Heder och samhälle 2019

Anmälda våldtäkter

Våldtäkt mot barn:

41% våldtäkter mot barn (0–17 år).
21 % ökning jämfört med 2014.

Digitala övergrepp:

Okända vuxna:
Från 6,3 % 2016 till 12,2 % 2022.

Jämnåriga:
Från 15,4 % 2016 till 21,3 % 2022.

Ref: BRÅ (2024), Våld mot barn 2022 – en nationell kartläggning

Sexuell exploatering av unga

- Förtäckta dejtingsidor som sugardaters.com eller rosasidan.se
- Websidor som Pornhub, Only fans, seeking.com och minanakenbilder.se.
- Efter att en första kontakt tagits fortsätter vanligtvis kommunikationen på slutna chattapplikationer som Snapchat, Kik och Whatsapp

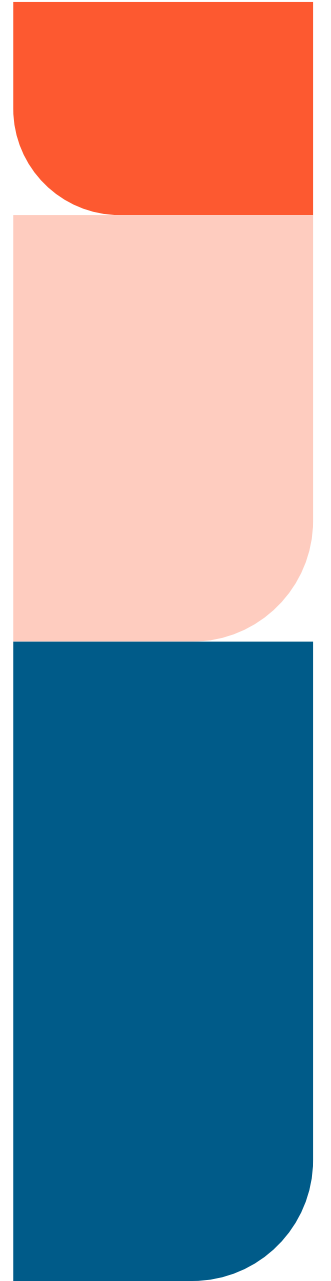
Ref: <https://childx.se/wp-content/uploads/2023/01/Bilaga-sifoundersokning-2023-child10.pdf>.

22 000 barn och unga kan ha blivit utsatta för kommersiell sexuell exploatering

Sårbarhets och riskfaktorer för sexuellt våld

Reaktivt beteende

Sårbarhets och riskfaktorer för sexuellt våld och exploatering

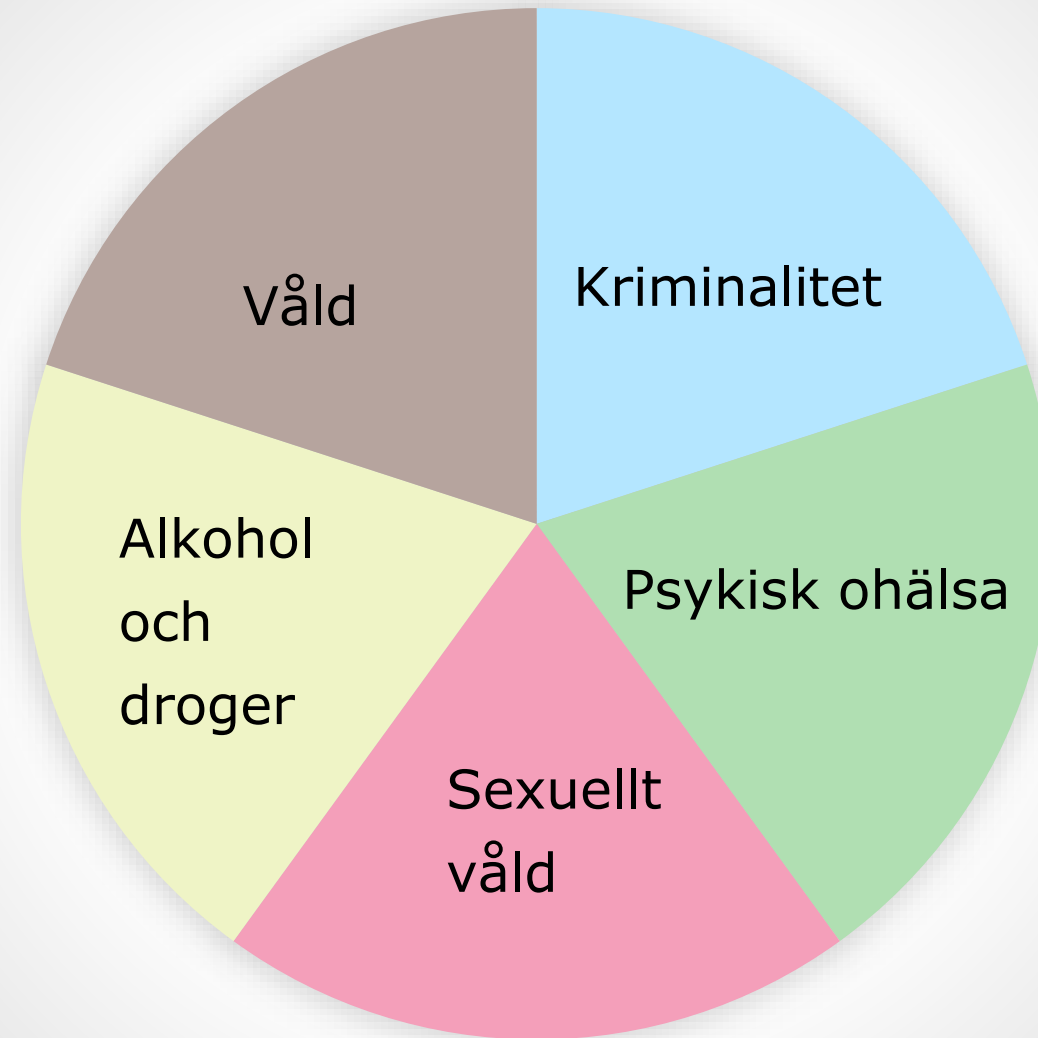
På gruppnivå: barn, unga, flickor, kvinnor och HBTQI

- Sexuella övergrepp, våld
- Omsorgssvikt
- Omhändertagande inom socialomsorg
- Mobbning
- Rymma hemifrån, hemlöshet
- Funktionsnedsättning, psykiatrisk samsjuklighet
- Heder
- Substansberoende
- Migration
- Socioekonomisk utsatthet
- Kopplingar till kriminella miljöer, kriminalitet

Ref: BRÅ, 2024; Svedin et.al, 2021; Våld mot barn 2022; WHO, 2024, Bounds, et.al 2015; Fedina et.al, 2016; Greenbaum & Crawford-Jakubiak, 2015; Varma et.al, 2015; Greenbaum, et.al, 2018; Colangelo & Keefe-Cooperman, 2012; Wilson & Widom, 2010; Cyders et.al, 2021; Ijadi-Maghsoodi, et.al, 2016; Jämställdhetsmyndigheten, 2024; Quinn, et.al, 2019; Felitti et.al, 1998

Komplex problematik

Reaktivt beteende

- Efter erfarenhet av trauma
- Utveckling av destruktivt beteende:

Skära, bränna sig

Ätstörning

Missbruk

"Sex" mot ersättning,

**"Sex" som självskada; ha sex mot sin vilja,
destruktiva sexuella relationer**

Reaktivt beteende - Gränsöverskridande sexualiserat beteende:

- Verbalt
- Digitalt
- Fysiskt
- Överdrivet porrtittande
- Köpa sex
- Begå övergrepp

Snabbt förlopp - Minna

Riskfaktorer

Omsorgssvikt
Övergrepp, Våld
Mobbing
Bristande kunskap om
"normala" relationer

Destruktivt reaktivt beteende

Ångest
Bekräftelsebehov
Självskadebeteende
Alkohol/droger

Upprepad utsatthet

Upprepade övergrepp
Destruktiva relationer
Sex mot ersättning
Exploatering
Kriminalitet

AHMED

BAKGRUND

17 år. Född i Algeriet i en fattig familj. Tvingad till arbete som 6 åring. Ingen skolgång.

TIDIGARE UPPLEVELSER

Utsatt för fysiskt våld och sexuella övergrepp från 6-års ålder.

Rymde och bodde på gatan sedan 10 års ålder.

Tog droger och sålde sex till män.

Hamnade i Italien som 12 åring.

Levde på gatan i flera länder i Europa och blev tvingad av personer att sälja sex och begå brott.

Kom till Sverige som 13 åring.

Hamnade in i kriminella gäng och fortsatt drogmissbruk

NUVARANDE SITUATION

Beviljad uppehållstillstånd i Sverige.

Placerad på SiS.

Självhat, suicidförsök och fortsatta drogproblem.

Vågar inte berätta om sexuella övergrepp på grund av rädsla för att bli sedd som homosexuell.

Kriminella kompisar.

Snabbt förlopp - Ahmed

Riskfaktorer

Omsorgssvikt
Övergrepp, Våld
Bristande kunskap om
"normala" relationer

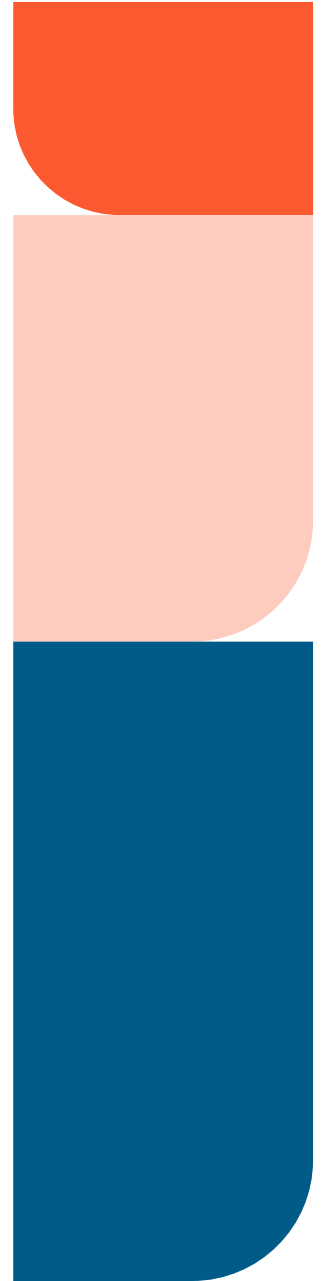
Destruktivt reaktivt beteende

Ångest
Bekräftelsebehov
Självskadebeteende
Alkohol/droger

Upprepad utsatthet

Upprepade övergrepp
Destruktiva relationer
Sex mot ersättning
Exploatering
Kriminalitet

Trauma, PTSD och toleransfönstret

Trauma

Trauma = skada, kan vara både fysisk och psykisk.

Ett psykiskt trauma - resultatet av svår och chockartad händelse som är svår att hantera på grund av stress och överväldigande känslor.

Ca 75 % som råkar ut för en *potentiellt traumatisk händelse* återhämtar sig på egen hand.

Sexuellt trauma ger störst risk för att utveckla post traumatiskt stressyndrom PTSD, ca 70 % av de som varit utsatta för sexuellt övergrepp.

PTSD symtom

Oro och ångest

Sömnsvårigheter, mardrömmar, nattskräck

Överkänslighet/hypervigilans

Kraftiga humörsvängningar

Panikångest, fobier

Svårt för sociala sammanhang, höga ljud, stressiga situationer

Kroppsliga symtom; illamående, smärta, domningar mm

Olika typer av trauma

- Enskilda trauman – en våldtäkt, ett överfall, en olycka
- Komplexa trauman - upprepade utsatthet för svåra händelser över tid som att växa upp under förhållanden som präglats av våld, övergrepp, omsorgssvikt och vanskötsel
- Utvecklingstrauma - komplext trauma som sker tidigt i livet.
- Sexuellt trauma – högst risk för Posttraumatiskt stressyndrom/PTSD

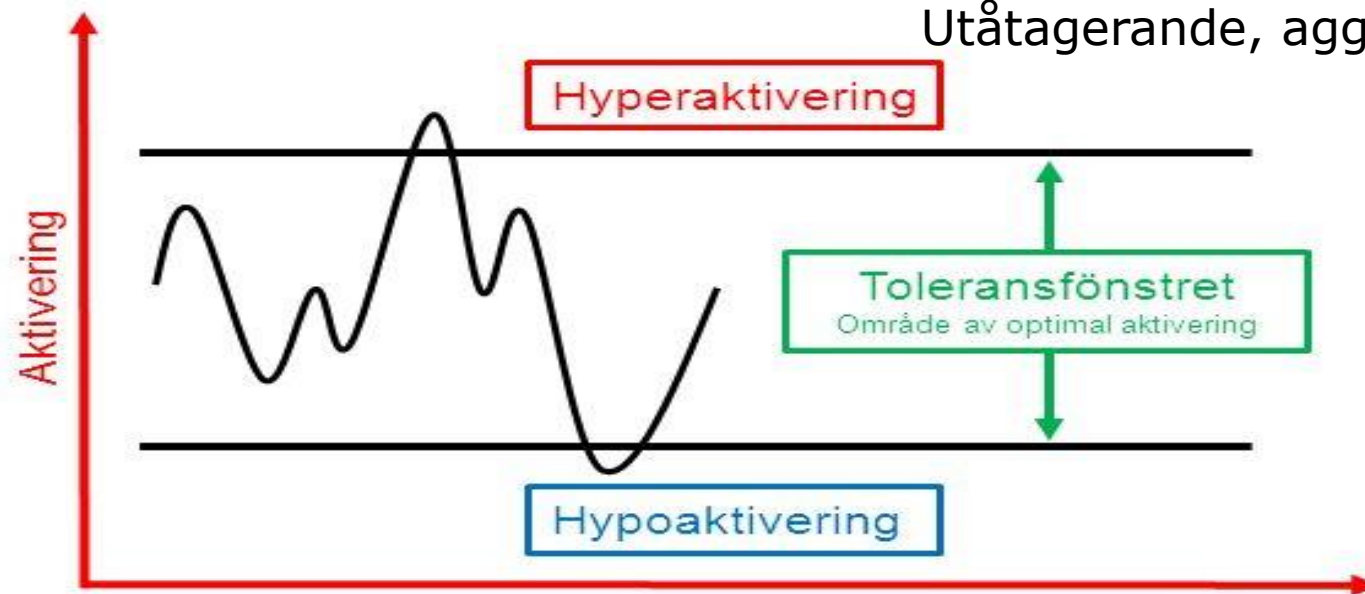
Trauma reaktioner

Toleransfönstret

Fight och flight

Utåtagerande, aggression, oro

Freeze

Nedstämdhet, tomhet depression,
avstängdhet, dissociation

(Efter D. Siegel, 1999)

Dissociation

- Amnesi, oförmåga att komma ihåg viktiga saker, minns inte hur jag hamnade här, vilken dag något skedde etc
- Känsla av att inte befinna sig i sin kropp eller att inte ha kontakt med sin kropp
- Känsla av att omgivningen känns överklig, som en film. Kan ge oförklarlig smärta eller domning. Kan höra röster.
- Identitetsförvirring- vem är jag?

Två verkligheter

Två verkligheter

Hur lotsa över?

Våld
Hot
Övergrepp
Droger
Självskada
Kriminalitet
Destruktiva
relationer

Skola
Arbete
Bra relationer
Drogfrihet
Psykisk och fysisk hälsa
Laglydig

En annan verklighet

- Präglad av komplex problematik med våld, övergrepp, psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet

Hjärntvätt och normaliseringsprocess

Man blir ju liksom såld som människa på gatan till andra människor, både sexuellt och för mat. Människor gör en till något man inte är. Man dödar personens manlighet och så börjar man hata sig själv.

Det är 15 år av grooming, det tar ett tag att komma ut ur systemet. Den personen som jag trodde var jag, har visat sig var inte så utan det är ju den jag har varit tvungen att vara och den jag blev tvingad till att bli, för att överleva.

Outhärdliga känslor

Man dämpar sin situation med knark, lim och en massa produkter. Att stympa sig själv liksom. Gå runt som en zombie.

Den närmaste effekten av att skada sig med sex som jag kommit är när jag tagit heroin. Inget annat har gett en sån total avstängning

Två verkligheter

Våld
Hot
Övergrepp
Droger
Identitet som
kriminell

”Ett svart hål”

Tomhet

”Att vara ingen”

Ständigt försvarsberedd

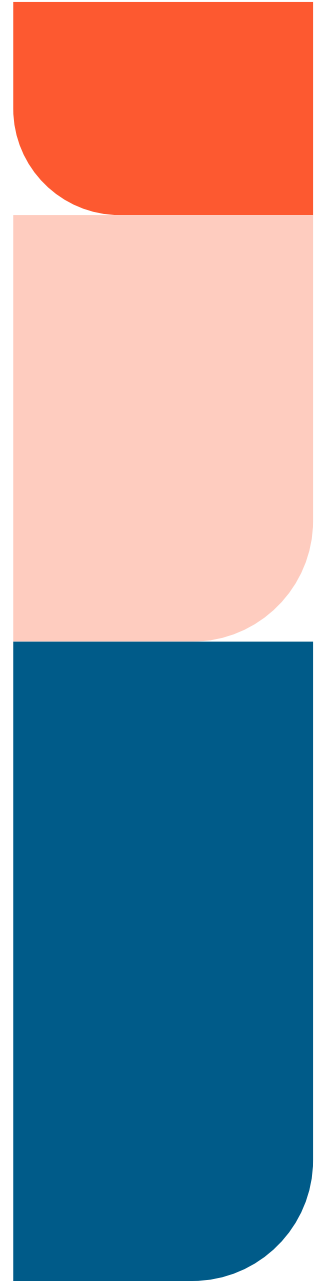
Att "kunna
något/vara någon"
Våld
Hot
Kriminalitet
Övergrepp
Droger
Värdelöshetskänsla
Självhat

Försvarslös

Ingen kunskap om ömhet
och kärlek
Farligt att våga hoppas
och sänka garden och
vara skyddslös
Att känna sig som "ingen"

Hur lotsa över?

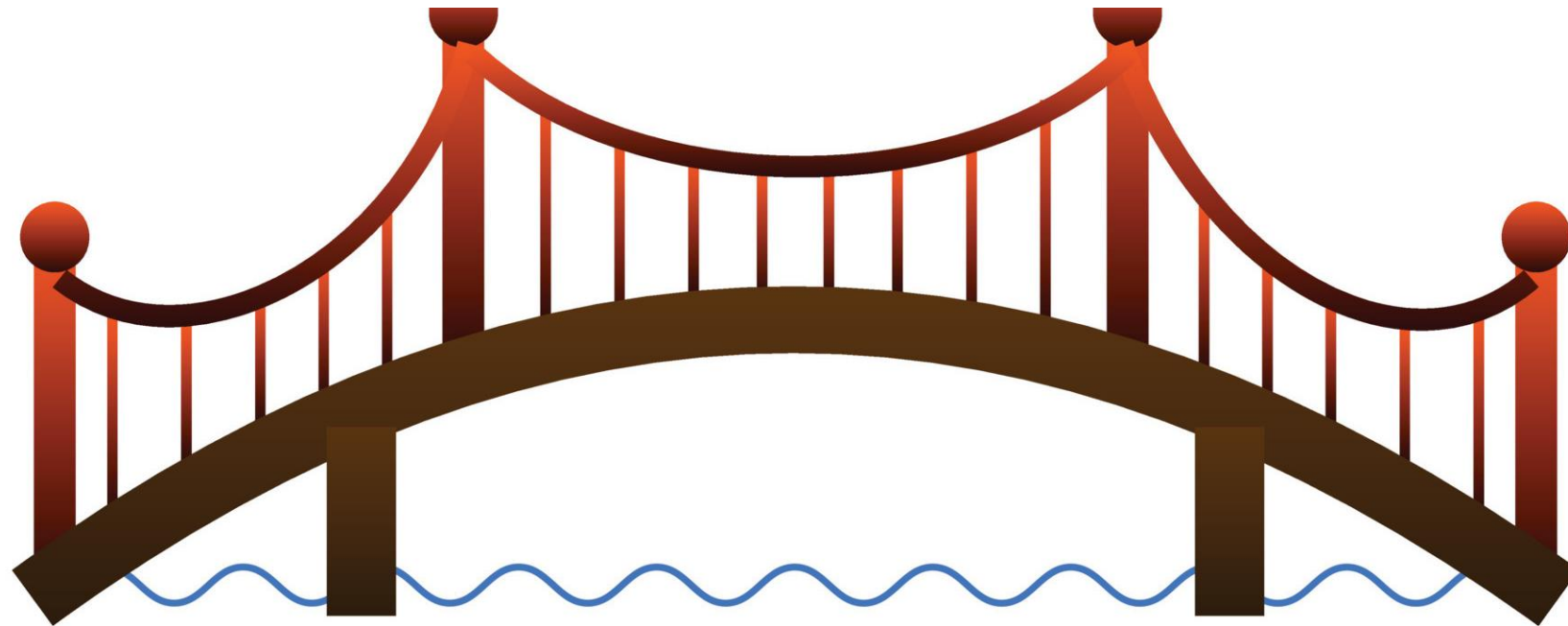
Målet

- Att lotsas från en verklighet till en annan
- Följa en normal utvecklingsprocess från barn till vuxen – "att flytta hemifrån och få ett eget bra liv".
- Få med sig egen kunskap och förståelse för vad som hänt och dess konsekvenser –

"Jag har ett värde"

Kan tiden på SiS vara en brygga över?

**Vikten av att se och
förstå riskfaktorer och
reaktivt beteende för att
kunna göra en tidig
identifiering och sätta in
rätt insatser**

Se hela förloppet

Traumatiska
erfarenheter
och riskfaktorer

Reaktivt
beteende

Ökad risk våld
och kriminalitet

Att ge kunskap innan vi kan få svar

Visa på kunskap om de utsattas verklighet

- Signalerar trygghet och att det är talbart.
- Personen kan "få" något innan den förväntas "ge" något.

Att ge tydliga konkreta exempel och berättelser

"Så här kan det gå till.... Känner du igen dig i det?",

"Många unga berättar om....Har du varit med om något liknande?"

Utsattas verklighet

Förmedla kunskap

- Om sexuell riskutsatthet och våld
- Om komplex problematik och hur allt hänger ihop
- Om normalisering och hjärntvätt
- Om reaktivt beteende som "strategi" för att hantera outhärdliga känslor
- Sex utan samtycke är INTE sex!

"Jag ser dig. Du är inte ensam".

- Splittrad
- Invaderad av "röster" från förövare
- Avstängd
- Låg kroppsuppfattning
- Full av självhat och värdelöshet
- Övergiven

”Ett svart hål”

Förmedla hopp

- Kanske det går att fylla det ”svarta hålet”?
- Vad kan finnas att vilja ta med sig från den ”andra verkligheten”?
Fanns det något bra i den verklighet de befunnit sig i?
Vad vill man ”packa ned”?
 - Styrka?
 - Överlevnadsinstinkt?
 - Relationer?

Förbereda vägen – vad kommer att hända?

- Ångest
- Rädsla
- Ilska
- Skam och skuld
- Tomhet
- Kunskapsluckor
- Ensamhet
- Sorg

Men också praktiskt – Vad planeras? Finns skydd? Långsiktig behandling och stöd?

Din kropp är som en tryckbarometer

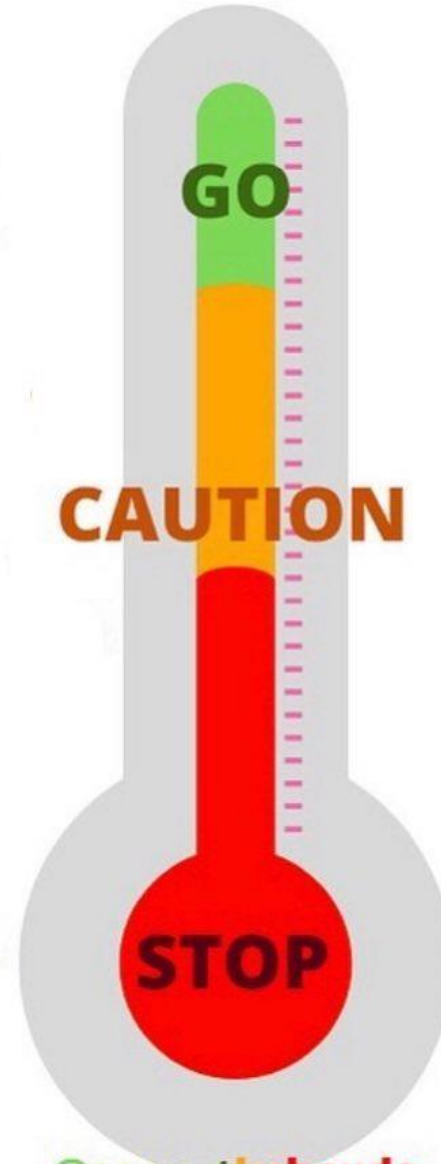
#Traumaskolan

Avslappnad kropp
Fysisk trygghet

Ökad oro
Obehags
känslor

Muskelspänningar
Hjärtrusning
Energibrist
Nedsatt logik
Orolig mage

Trygghet
Säkerhet
Tydlighet

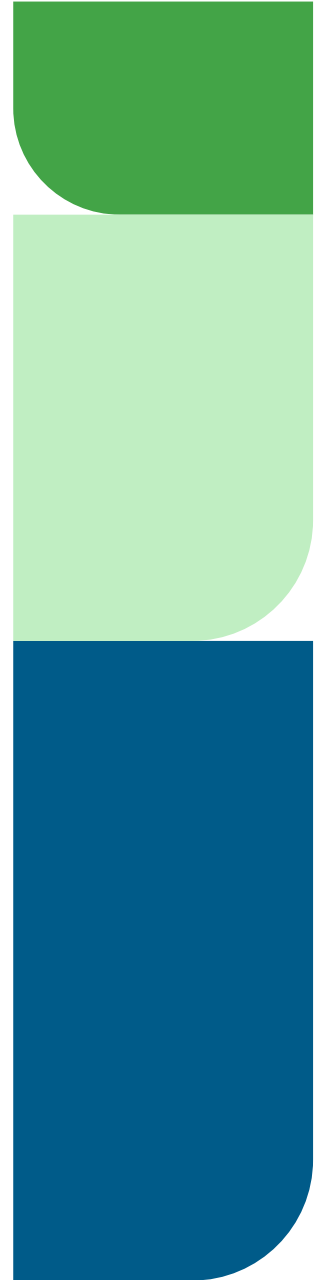
Ångest
Förvirring
Otrygghet
Osäkerhet

Rädsla
Ilska
Dissociation
Överlevnad

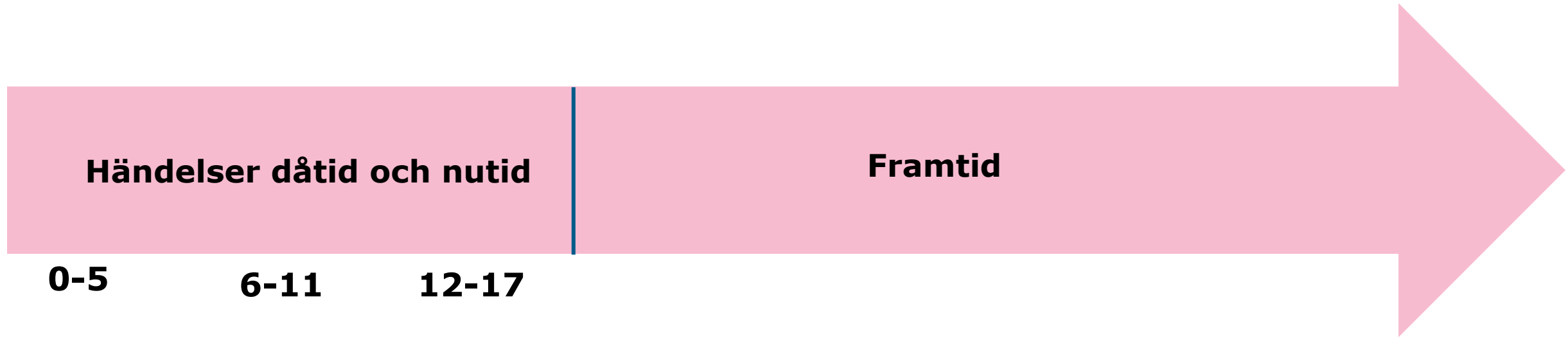
@seerutkchawla

Tips

- Armband – "Bära sitt eget värde"
- "500 -lappen"
- Förklara med bilder - rita
- Safe place och Snorkel appen
- Tidslinjen

Tidslinje

0-5

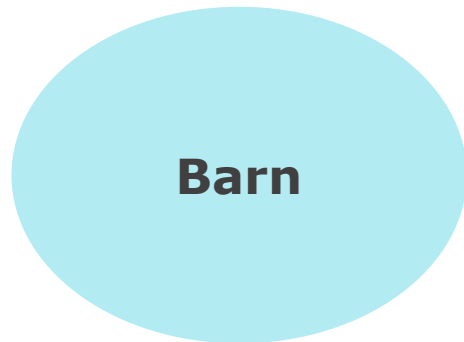
6-11

12-17

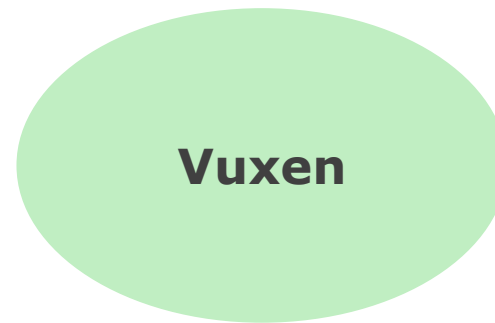
Händelser dåtid och nutid

Framtid

Transition/"Flytta hemifrån" "Normal utveckling"

Barn

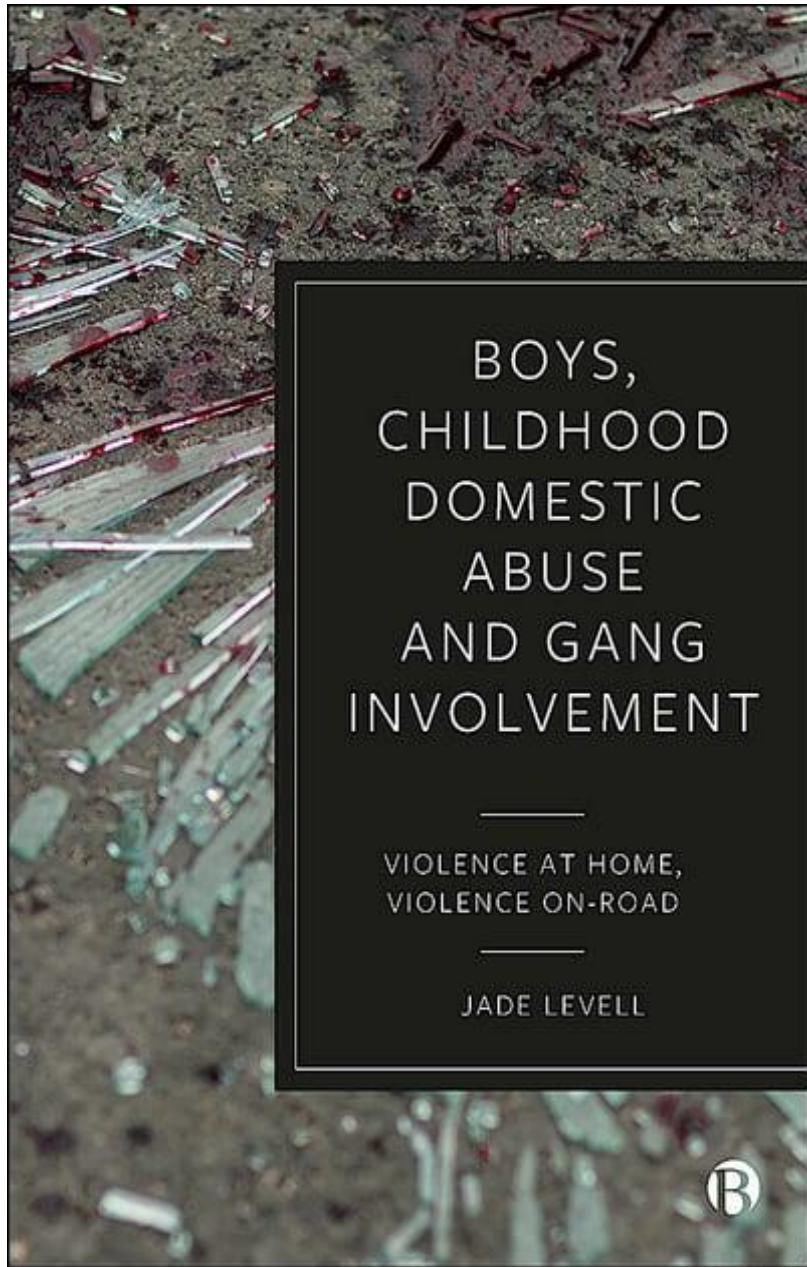

Vuxen

Wheel of coercion

- Strategier för rekrytering och för kontroll.
- Sex som maktmedel

MUSIC ELICITATION

As a narrative research and listening tool

Findings from Levell (2019)

RESEARCH WITH MARGINALISED GROUPS FOUND:

MUSIC CAN FUNCTION AS AN ANCHOR TO MEMORIES

Participants described music as a tool they used in the past for coping, solace, and support. Co-listening to tracks can provide a visceral anchor to these memories.

MUSIC ELICITATION CAN BE AN EFFECTIVE COMMUNICATION TOOL

Using song lyrics, music videos, or the general feel of a track, can help people articulate difficult feelings or memories.

MUSIC ELICITATION AS A NARRATIVE TOOL

Music elicitation as an unstructured interview tool enables participants to curate the interview space and chapter their story using the tracks to separate their narratives.

MUSIC CAN FORM A BRIDGE OF UNDERSTANDING

Co-listening can be a powerful shared experience. It creates a common ground and puts the participant in the position of curator, host, and expert in the room.

CREATIVE METHODS CAN ENABLE NEW CO-PRODUCED AND EMPOWERING WAYS OF LISTENING

For more information please see www.jadelevell.com

Levell, J. (2019). "Those songs were the ones that made me, nobody asked me this question before": Music Elicitation with ex-gang involved men about their experiences of childhood domestic violence and abuse. *International Journal of Qualitative Methods*, 18, 1-24. <https://doi.org/10.1177/1609406919852010>

EMERALD STUDIES IN CULTURE,
CRIMINAL JUSTICE AND THE ARTS

**MUSIC, MATTERING,
AND CRIMINALIZED
YOUNG MEN**

EXPLORING MUSIC ELICITATION AS A FEMINIST
ARTS-BASED RESEARCH AND INTERVENTION TOOL

JADE LEVELL
FOREWORD BY IRIS LUARASI

MSÖ Pilen

- 0737-219442

Arbete med våldsutövare och sexuellt våld i nära relation SIS 2025

www.utvag.se

Presentation

Per Löfgren Vogel

Leg. Psykoterapeut, Leg Hälso-sjukvårdskurator, Handledare i psykosocialt arbete, Socionom och Byggnadssnickare

E-post: per.lofgren@vgregion.se

Regionhälsan - Utväg

En ungdom på din arbetsplats eller din avdelning

”Ta en stund och försök tänka på en ungdom som du kan vara den du haft eller skulle kunna ha haft ett samtal med de senaste veckorna kring våld”

Berätta kort för den du sitter bredvid varför du kom att tänka på just denna ungdom.

Använd ca 4 min

Våld i nära relationer

Bild ur boken Liten av Stina Wirsén, 2014

Våldsdefinition

"Handling"

"Varje handling mot en annan person som, genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker,

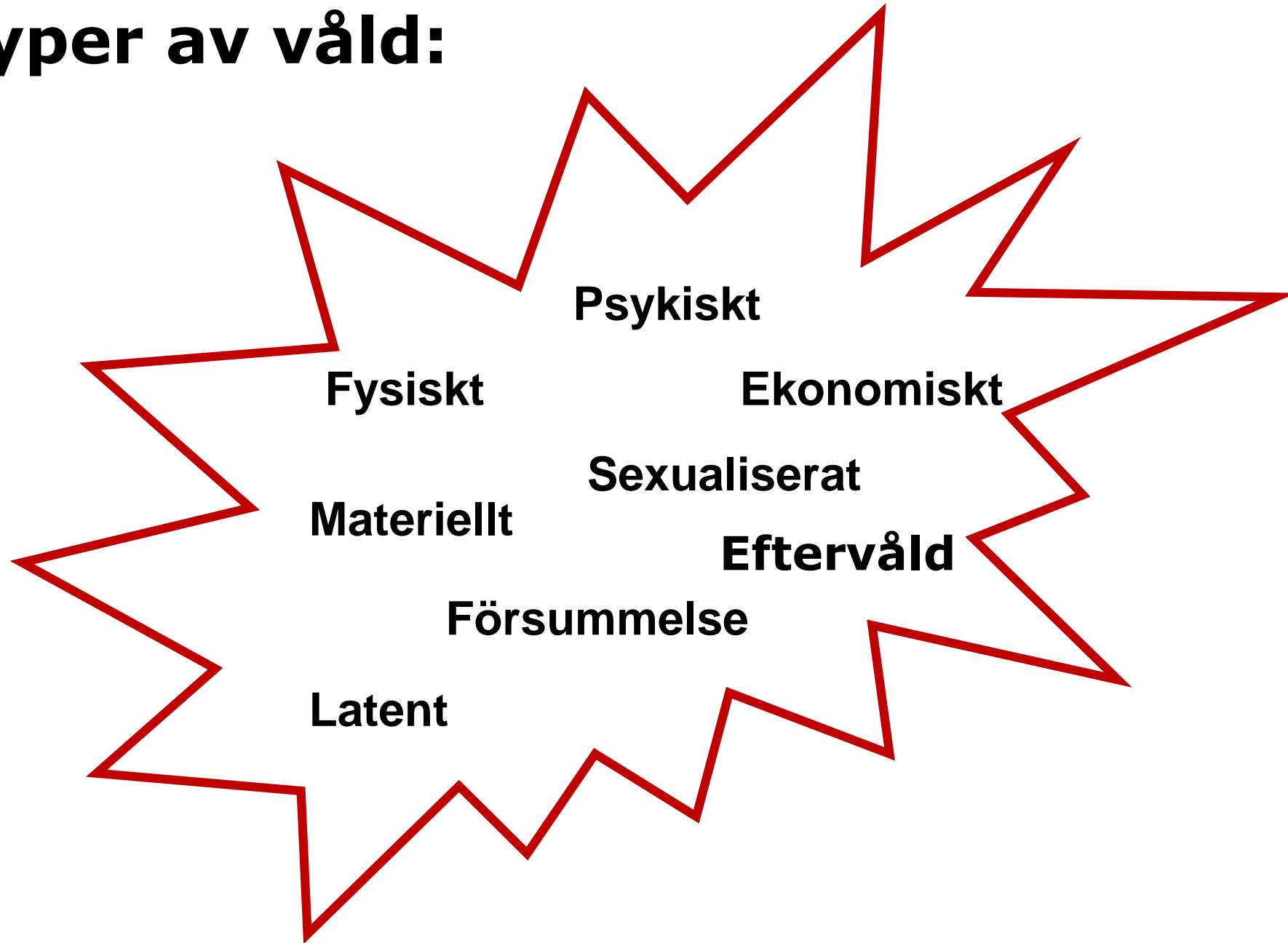
får denna person att göra något mot sin vilja eller att avstå från att göra något den vill"

Per Isdal, "Meningen med våld"

**"Avsik
t"**

Olika typer av våld:

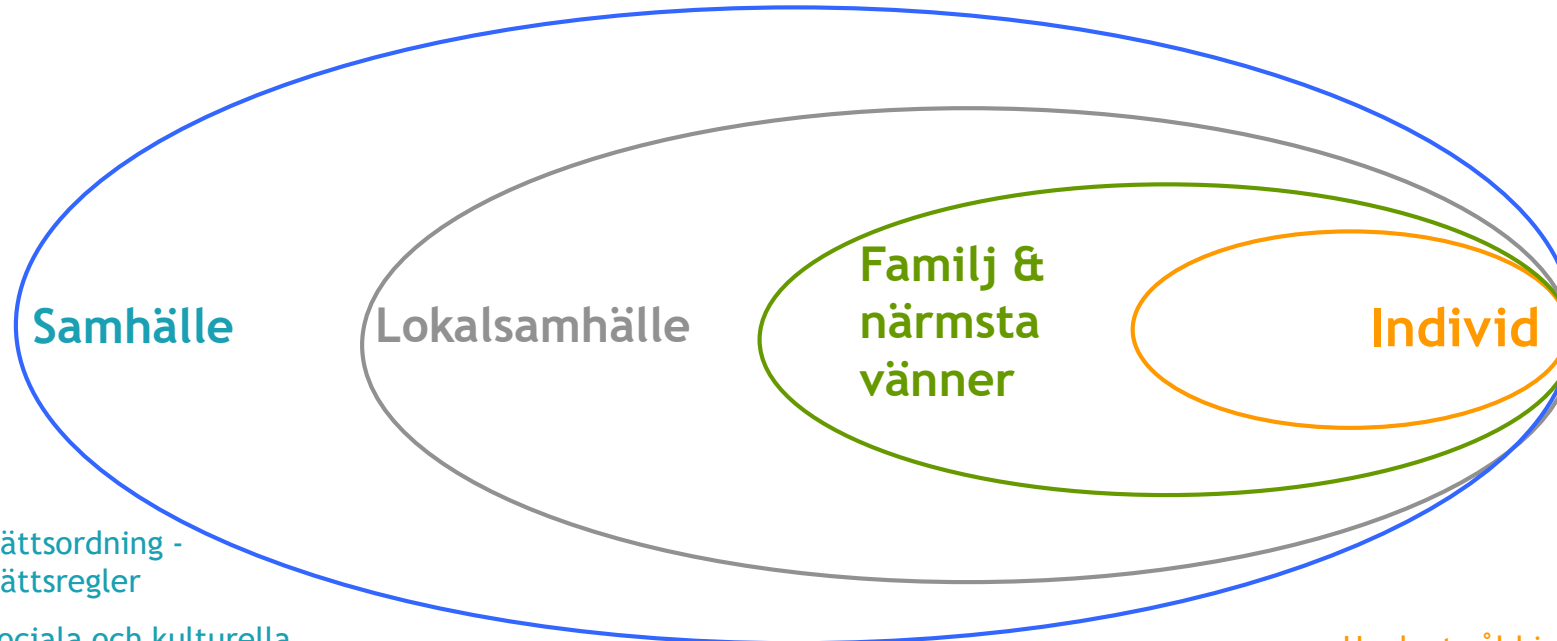
Olika typer av våld:

- **Fysiskt våld**
 - **Psykiskt våld**
 - **Sexualiserat våld**
 - **Materiellt våld**
 - **Ekonomiskt våld**
 - **Latent våld**
 - **Eftervåld**
- Avsaknad av samtycke
 - Ofrivillig kontakt/beröring
 - Sexuella handlingar för att minska risken för annat våld
 - Sexuell kränkning
 - Sexuell kontroll
 - Utagerande svartsjuka
 - övergrepp/våldtäkt
 - Digitalt våld
 - sex mot ersättning/prostitution

En ekologisk modell

Exempel på riskfaktorer som ökar risken för partnervåld
(enl Heise – WHO- World report on violence and health)

Rättsordning -
Rättsregler

Sociala och kulturella
normer

Normer som medger
mannens kontroll över
kvinnan

Politik som uppmuntrar
hållbara skillnader
mellan
befolkningsgrupper

Hur prioriteras och
synliggörs arbete mot
våld i nära relation

Individens sociala nätverk (ev
frånvaro av)

Skola - arbete - närmsta
grannar

Påfrestande sociala
förhållanden. Hög omflyttning.

Tillgång till samhällsresurser

Kriminalitet

Familj &
närmsta
vänner

Nära relationer som
familj, partner och
närmsta vänner

Hur konflikter hanteras

Mannen tar kontroll och
fattar beslut i familjen

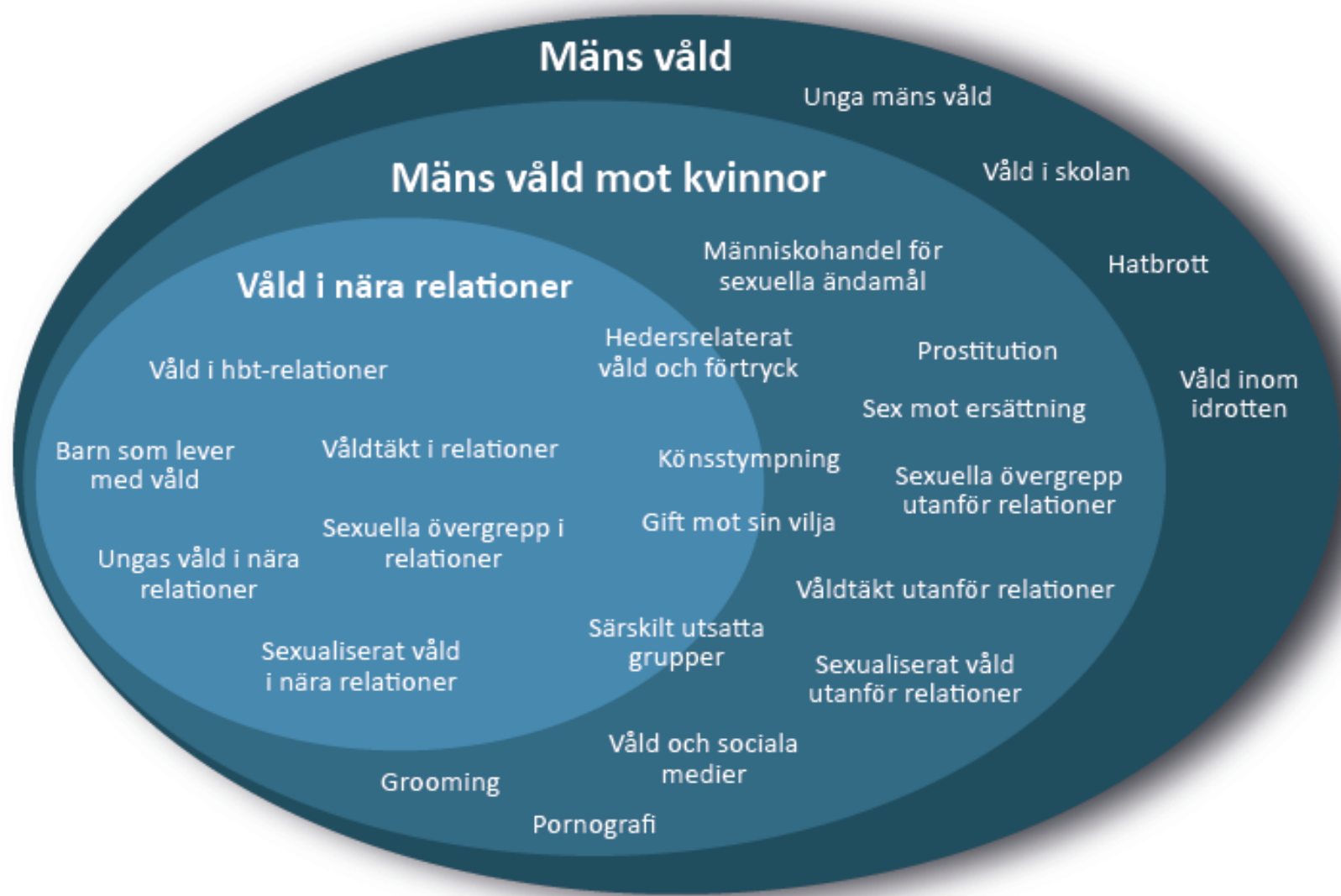
Individ

Upplevt våld i uppväxtfamilj
och bristande omvårdnad
under uppväxt

Individualpsykologiska
faktorer - Impulsivitet -
Temperament

Missbruk

Ålder, kön

Källa: Länsstyrelsen

Konsekvenser av våld

Konsekvenser av sexuellt våld

- Sexuellt våld ger ofta hälsokonsekvenser på lång sikt hos den utsatta.
- Det kan vara allt från rent kroppsliga skador till psykiskt mående och kan ta sig uttryck på olika sätt.
- Sexuellt våld kan vara en stressfaktor som påverkar exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar, ätstörningar och missbruk av alla former.
- Ju närmare relation den utsatta har till den som utför våldshandlingen, desto större konsekvenser får det för hälsan. Den utsatta är inte alltid medveten om hur det sexuella våldet påverkat det övriga måendet.

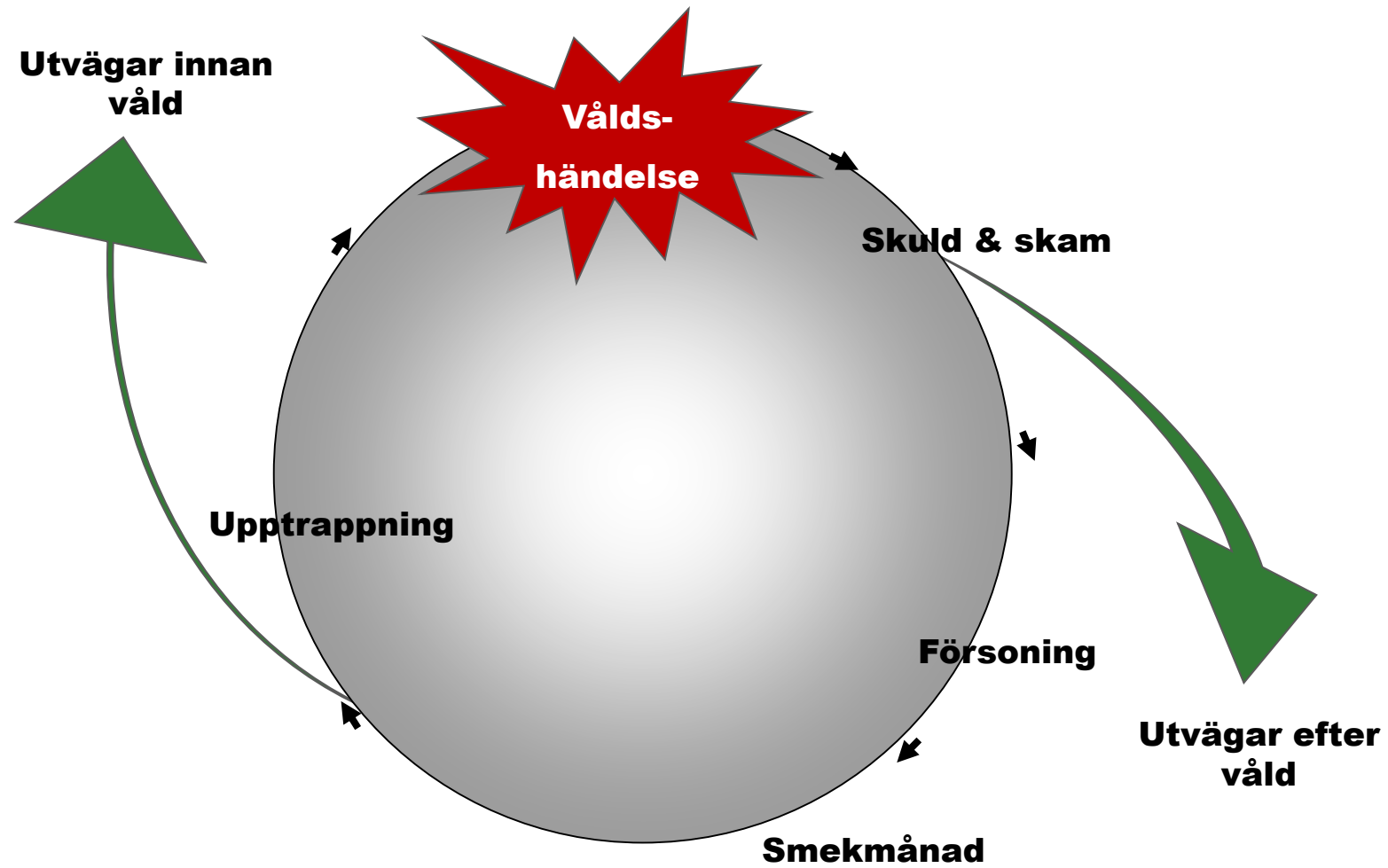
Källa VKV VG region

**Den som utövar våld är
alltid ansvarig för våldet!**

Våldscirkeln

Kvinnomisshandelssyndromet - Våldscykeln
Leonore Walker, 1978

Varför utövas våld?

Vi människor har en benägenhet att upprepa beteenden om de en gång hjälpt oss.
Våld är ett sätt att bemästra rädsla, panik, kontrollförlust, ångest och maktlöshet.
Ofta har dess upplevelser sin grund i barndomen.

Kortsiktiga vinster av våld för utövaren

- Fysisk avspänning
- Känsломässig urladdning
- Makt och kontroll (upplevelse av yttre kontroll)
- Tar bort vanmakt
- Vänder på offerpositionen
- Hämnd och upprättelse
- Får sin vilja igenom
- Stoppar konflikt
- Stoppar inre känslor (inre kontroll)

(Per Isdal, Meningen med våld)

Långsiktiga konsekvenser av att utöva våld

Dålig självbild och självkänsla

Psykisk och fysisk ohälsa, missbruk andra självdestruktiva uttryck

Bristande föräldraförmåga

Risk att förlora familjen, jobbet och vänner

Ökat kontrollbehov

Rättsliga påföljder

Ensamhet

Ingen förändring - **Hög** risk att våldet ökar både
i frekvens och uttryck

Exempel på olika utgångspunkter i förklaringsmodeller

-Biologi och neurologi påverkar aggressivitet och våldsutövning.

-Förhöjda halter av testosteron påverkar mäns aggressivitet

-Samband mellan skallskador och våldsutövning

-Neuropsykologiska diagnoser återfinns i större utsträckning hos våldsamma män

-Kopplingar mellan våldsamma män och personlighetsstörningar såsom schizoid (SPD), narcissism, borderline och annan mental ohälsa.

-Yttre faktorer utifrån att våldshandlingarna främst är en reaktion på något.

-Utlösande faktorer kan vara ekonomiska problem, arbetslöshet och frustration.

-Stress och depressioner har visat sig vara mer vanligt förekommande bland våldsamma män

-Drog- och alkohol användning är vanligt hos personer som är våldsamma i nära relationer

-Våld i barndomen

-Skam och kränkningar

-En tank om att den våldsamme mannen känner vanmakt

-I socialtjänstanknutna behandlingar kunde man se att mer än hälften av männen uppgav att de hade utsatts för fysiskt våld som barn (58%) och en tredjedel (33%) hade bevittnat fysiskt våld mellan föräldrarna

-Strukturella aspekter

Urval ur Källa; [Genväg till forskning 13, Våldsutövare i nära relationer, VKV.pdf \(vgregion.se\)](#)

Förklaringsmodeller "Vem är våldsutövaren?"

Våld ser olika ut och komplexiteten skapar svårighet att enkelt definiera och ringa in gruppen som utövar våld.

De flesta som utövar skadligt våld i nära relationer är män och våldet riktas mot kvinnor.

Här finns också omvänd riktning av våldet, våldet finns i både heterosexuella och samkönade relationer.

Källa; [Genväg till forskning 13, Våldsutövare i nära relationer, VKV.pdf \(vgregion.se\)](#)

Att hantera olika förklaringsgrunder när vi möter våldsutövare

Mina dilemman som terapeut/behandlare/samtalare:

Min påverkan pga. min bakgrund och levda erfarenhet?

Hur kan jag bibehålla en öppnande förhållningssätt?

Hur kan jag komma till att "hålla i" ansvaret att adressera ansvaret?

Mål är att öka klientens förmåga att mentalisera, själv ta ett ansvar och förändra sin framtida livshistoria.

Utvägs stöd till vuxna våldsutövare

- Fokus på våldet; vad hände, när och hur.
- Fokus på ansvar- flytta förklaringsfokus från partnern till sig själv.
- Fokus på sammanhang, kontext- förståelse av våldet som ger "mening", varför det uppstod, inkl identifiera och känna igen maktlöshetskänslan bakom våldet.
- Fokus verkan/konsekvens- Kunna förstå andras (offrets) ångest och smärta
- Alternativ till våld

*"Att allvarliggöra våldet
Och
mänskliggöra utövaren"*

Att vara en "samtalare" – vad är det?

- Barn/ungdom/vuxen/kille/man/snickare/socionom/psykoterapeut/ex partner/partner/pappa/bonuspappa
 - Goda erfarenheter/jobbiga erfarenheter/vad jag hoppas vara – inte vill vara
-
- *Vilka delar skiljer mig i relation till de jag träffar?*
 - *Hur påverkar det våra samtal?*
 - *Hur kan jag använda våra skillnader och likheter?*

Hur kan jag skapa en ram för att samtala?

Allians – relation

Arbetsallians för samtal; Goal - task – bond (Mål – uppgift – allians)

- Hur kan vi förstå våldsutövaren?
- Varför skall vi försöka förstå våldsutövaren?
- Empati i våldsbehandling vad betyder det?
- Hur skapar vi ett uppdrag tillsammans?

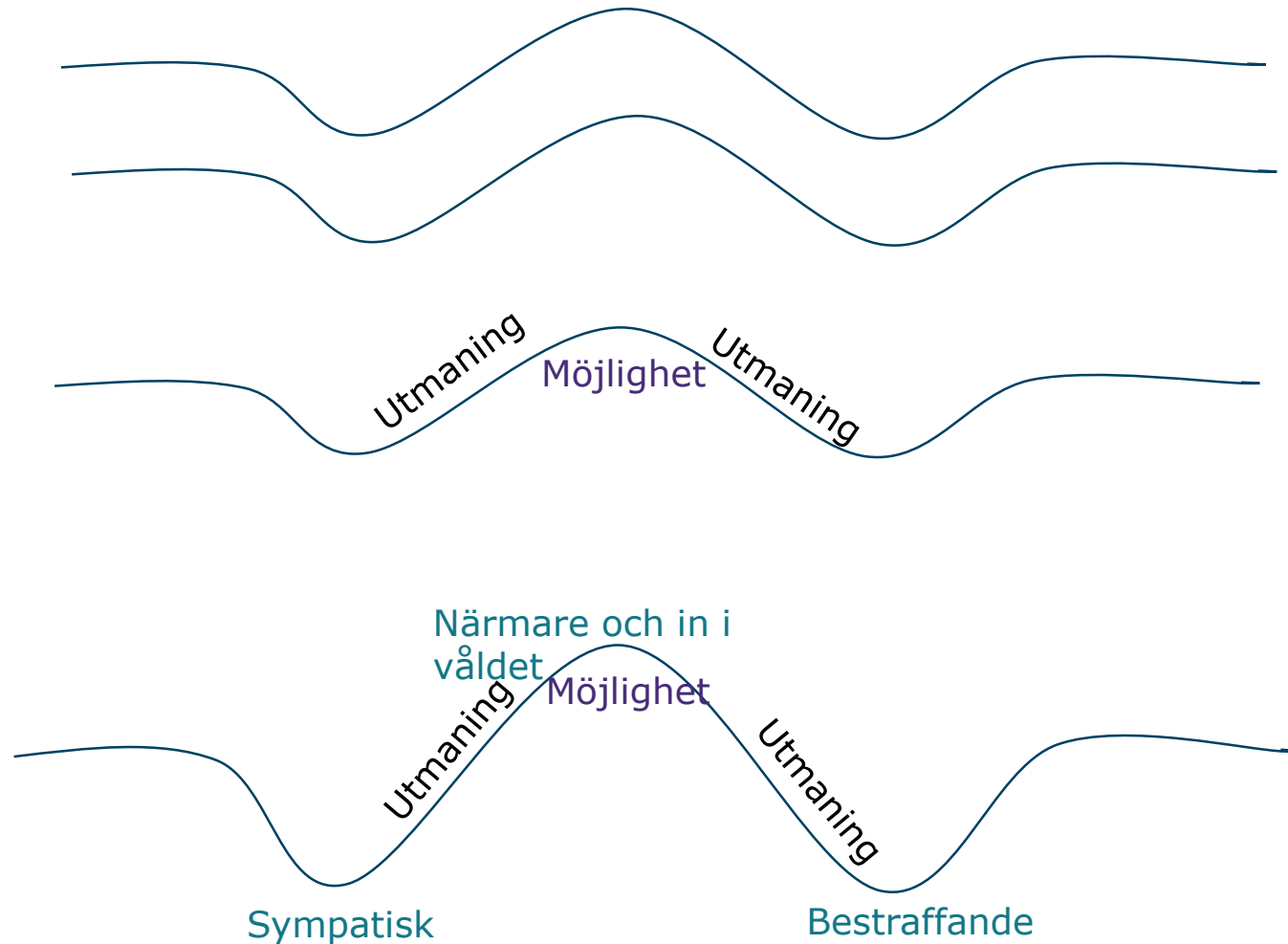
Vilka utmaningar och möjligheter finns kring arbete med våld

Samhällsnivå

Organisationsnivå

Individnivå
(mig/klienten)

Behandlaren;

Förhållningssätt och bemötande

”Allvarligöra våldet och mänskliggöra våldsutövaren”

Ett ansvarstagande förhållningssätt
Ett nyfiket förhållningssätt

Icke-dömande förhållningssätt

Övning 1

Hur hanterar ni att allvarliggöra våldet hos era klienter samtidigt som ni mänskliggör klienten?

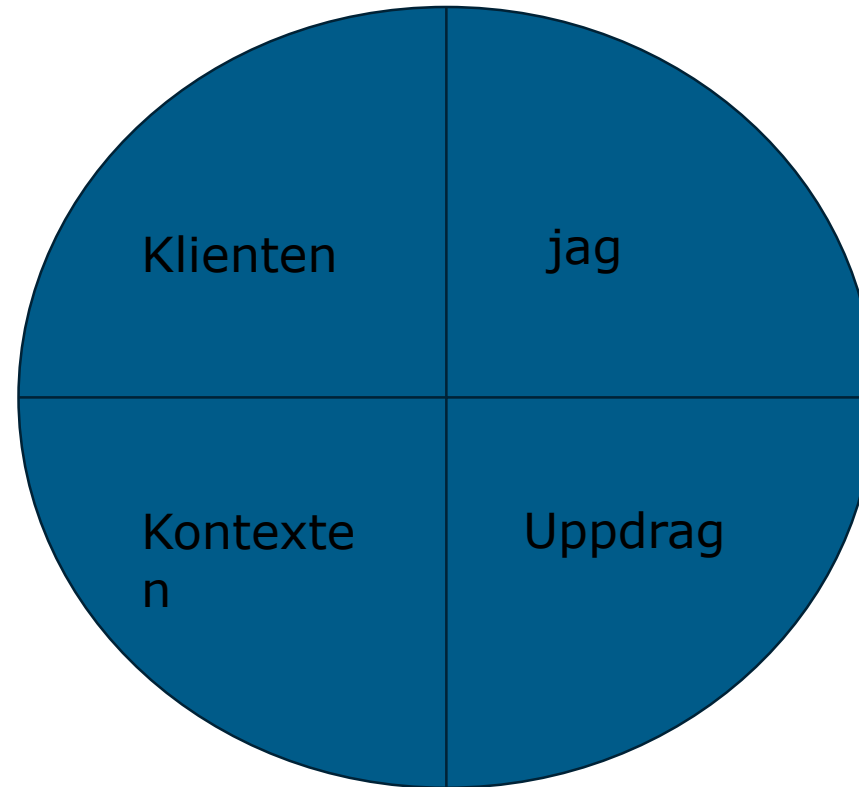
Vilka utmaningar möter du i samtal med era klienter?

Prata 5 minuter tillsammans

Olika positioner i samtal

förklarande
Gränssättande
speglande
utforskande
utredande
medlande
tröstande

Behandlande samtal

Miljöterapeutiska
samtal

Psykoedukativa
samtal

Terapeutiska
samtal

psykoterapeutiska

Vilka samtal känner jag mig trygg för och kan hanterat utifrån min egen kompetens, just nu?

Exempel på olika samtal:

Vänskapliga

Gränssättande samtal

Utforskande samtal

Utredande samtal

Stödjande samtal

Miljö-terapeutiska

Behandlade med en tydlig struktur

Behandlade med mer semistrukturerade

Psykoterapeutiska

Specifika psykoterapeutisk inriktade behandlingar

-Enskilda

-Grupp

Hur skapar vi ett sätt att prata om sexuellt våld?

- I stunden, skapas möjligheter att lyfta upp, benämna och bli nyfiken
- Klienten bjuder in
- Terapeuten uppmärksammar
- Strukturerade möjlighet att prata om sexuellt våld
- Enskilt
- grupp

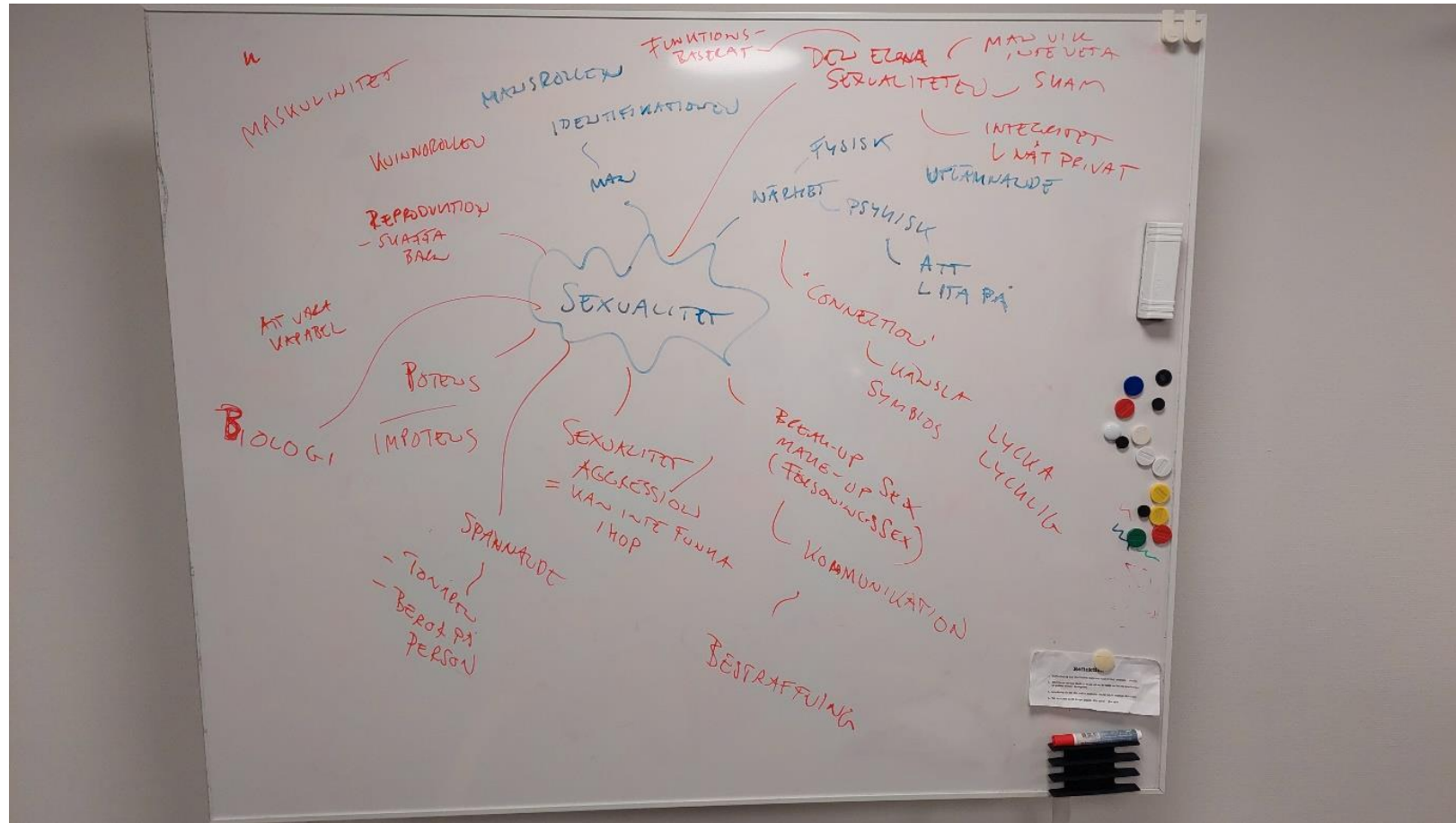

Att möta våld i samtal

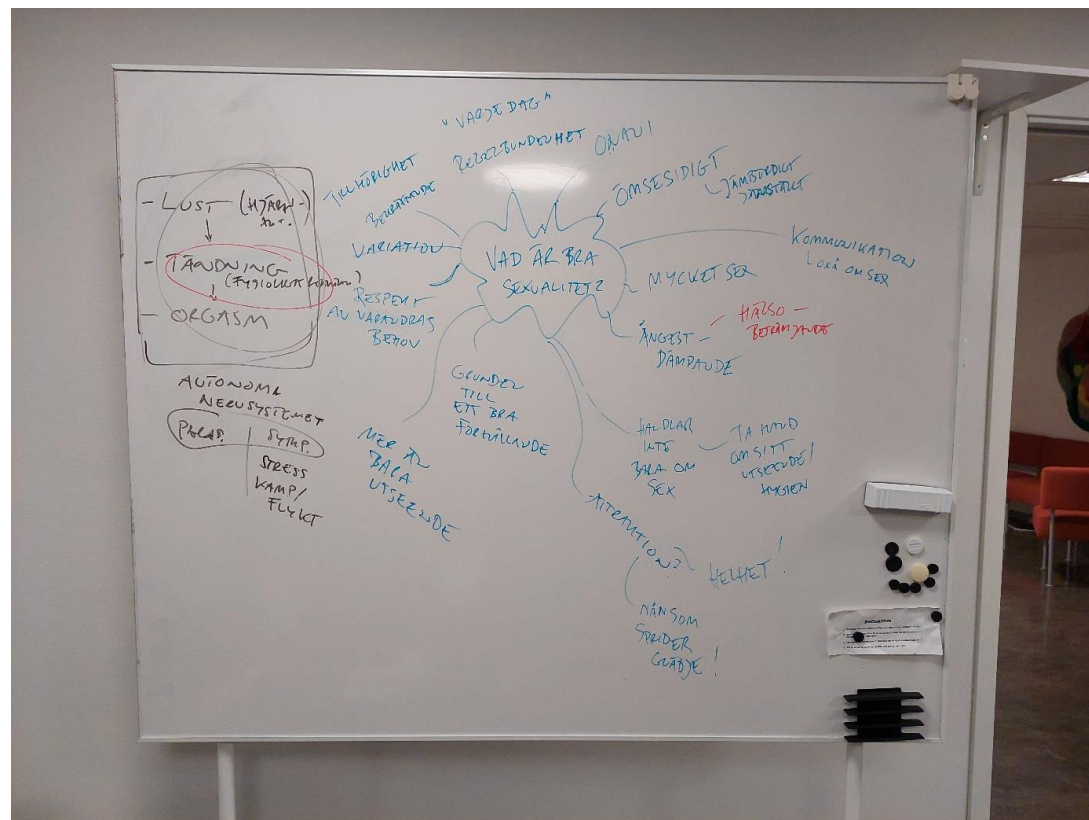
- Att aktivt fundera och uttrycka ett tredjeperson position (öka mentaliseringsförmåga)
- Värdegrundsinriktat fokus, vilka vill du/vi vara?
- Att fråga utforskande, nyfikenhet och expanderande
- Att vara direkt och indirekt nyfiken
- Olika saker behöver mötas på olika sätt

Brainstorm om sexualitet

Samtal i grupp om sexualitet

- Öppna för ett samtal och öka förmåga att prata om svåra saker
- Öka förmåga till att tänka att det kan vara olika för olika personer

(mentaliseringsträning)

Övning 2

Vem är jag som behandlare "samtalare"?

- Vad påverkar mig när jag kommer i samtal kring våld och sexuellt våld? "Var hamnar du när du förklarar våld"
- Hur påverkar mina erfarenheter och utgångspunkter mina samtal med klienter?

(Dela två och två i 5 minuter)

I samtal möter vi bl.a.

- Svårigheter med sexuell funktion
- Skam, klienten har kontakt med att de gjort något som är fel
- Egen utsatthet, erfarenheter och osäkerhet
- Sex ett sätt att känna något/reglera känslor
- Sex en väg att bli bekräftad/lindra/försök till reparation (försonings-sex)

Utmaningar i samtal om sexuellt våld

Den våldsutövande:

- Uppfattar en ömsesidighet och frivillighet
- Saknar kunskap över vad ett övergrepp är
- Saknar förståelse för den andres perspektiv

(från mottagning som arbetar med personer som utövat sexuellt våld, ATV konferens 2019)

Hur kan vi som behandlare vara förberedda för att möta sexuellt våld

- Vilka är våra föreställningar?
- Intersektionalitet och hur det påverkar?
- Hur håller vi oss på vägen och inte för mycket i diken?
- Hur kan jag ta ansvar för att skapa förutsättningar för ett samtal?
- Hur kan jag adressera ansvaret?

- **Förhållningssätt och ambition:**

- Icke-dömande

- "Allvarligöra våldet och mänskliggöra våldsutövaren"

Använda oss av handledning, kollegor

Hjälper det? – några klientröster

"Det bästa är kunskapen jag fått om mig själv... samtidigt finns det otroligt värde i att diskutera med andra utan att det är någon som dömer "

"Det bästa är att det tar ner skamnivån...när man delar med sig av historier...och då blir det mer möjligt att ta ansvar..."

"Det var ett väldigt stort steg att söka hjälp...då innebär det ju att man erkänner det..."

"Jag hade inte kunnat ha de samtalen (om våldet) med någon annan..."

En ram för att samtala?

- Vad utmanar dig/er särskilt i slutenvård?
ungdomsvård?
- Hur kan du skapa ram för att benämna och prata kring sexualitet och sexuellt våld med dina klienter?

(Prata två och två i 5 minuter)

Vad blir viktigt!

- Allvarliggöra våldet
- Förstå kommunikationen
- Omsorgen "väcka omsorgen"
- Empati, stötta mentaliseringen,
- Väcka tilltro
- Försöka möta och förstå, inte döma utan söka alternativa strategier som klienten kan utveckla

Hur påverkas vi som behandlare?

Vi påverkas av att arbeta med våld och att möta personer med ett eget lidande

Att ta hand om varandra:

Handledning

Kollegiala samtalet

Våldsfria zoner

Lägerbål för att avgifta oss

Arbetsledande samtal

Parallellprocess mellan behandlare

Sekundärtrauma

Att dela hjälper oss att inte bli själva

Tack för er uppmärksamhet

Det är inte alla från
”våldsberättigande” kulturer som
använder våld

Det är inte alla med taskig uppväxt
som använder våld.

Det är inte alla män som använder
våld, och våld förekommer lika
frekvent i samkönade relationer

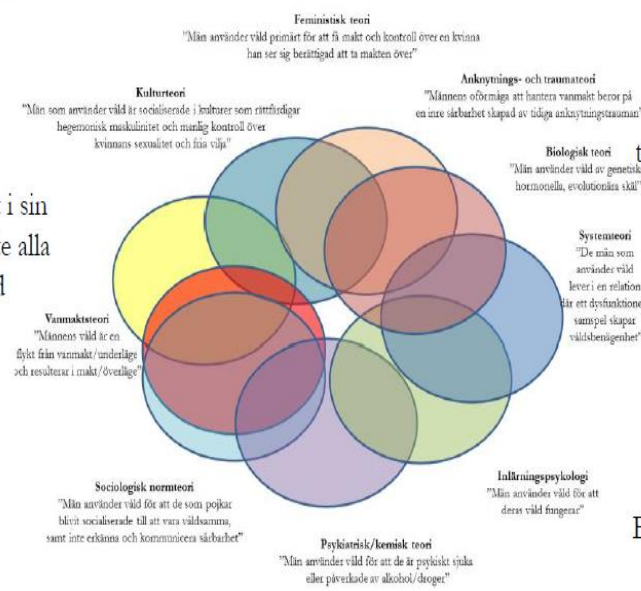
Alla upplever vanmakt i sin
relation, men det är inte alla
som använder våld

Alla män har förhöjda
testosteronnivåer, men det är inte alla
män som använder våld

Det är långt ifrån alla som lever i en
jobb relation som använder våld

En person som använder våld när
han är berusad har också varit
berusad utan att använda våld.

Det är inte alla med personlighetsstörning eller tung psykiatrisk
diagnos som använder våld mot sin partner

Några länkar om våldsutövande i nära relationer

- [Genväg till forskning 13, Våldsutövare i nära relationer, VKV.pdf \(vgregion.se\)](#)
- [Förövare av våld i nära relationer - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#)
- [Våldsutövare - Syntolkat webinarium-220617 on Vimeo](#)
- [Rikskriscentrum - Sveriges kriscentrum för män](#)

Förklaringsmodeller "Vem är våldsutövaren?"

Våld ser olika ut och komplexiteten skapar svårighet att enkelt definiera och ringa in gruppen som utövar våld.

De flesta som utövar skadligt våld i nära relationer är män och våldet riktas mot kvinnor. Här finns också omvänd riktning av våldet, våldet finns i både heterosexuella och samkönade relationer.

Källa; [Genväg till forskning 13, Våldsutövare i nära relationer, VKV.pdf \(vgregion.se\)](#)

Hemuppgift och avslutning

Hemuppgift: Lyft sexuell hälsa och erfarenhet av sexuellt våld i mötet med unga

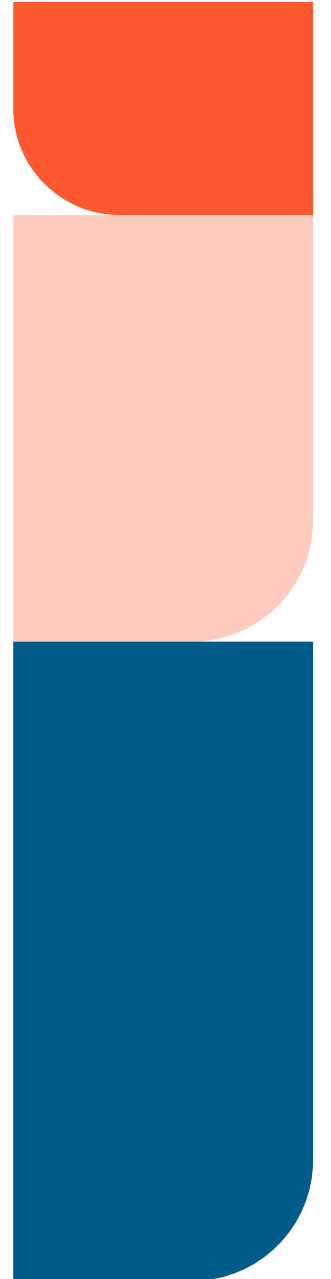
- **Metoder**

- Bildstöden
- Förhållningsätt

- **Vilka situationer?**

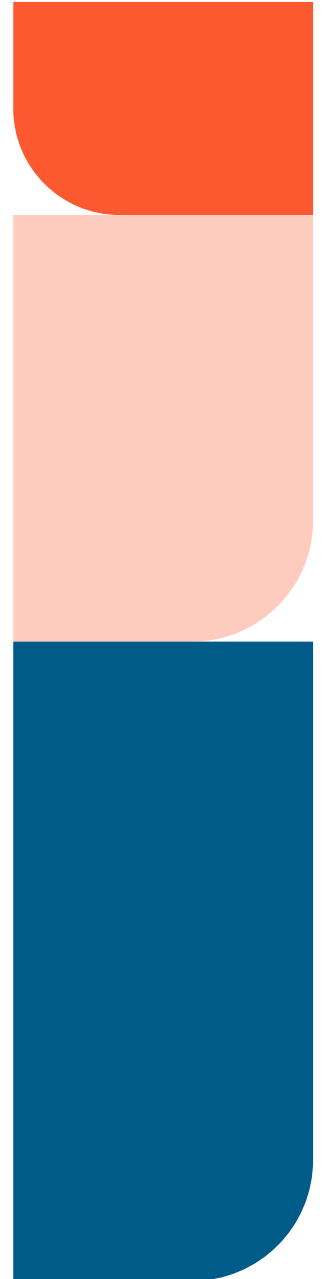
- Rutinmöten och enstaka tillfällen? I farten?
- spontant eller planerat? Båda?

- **Själv och/eller med andra kollegor?**

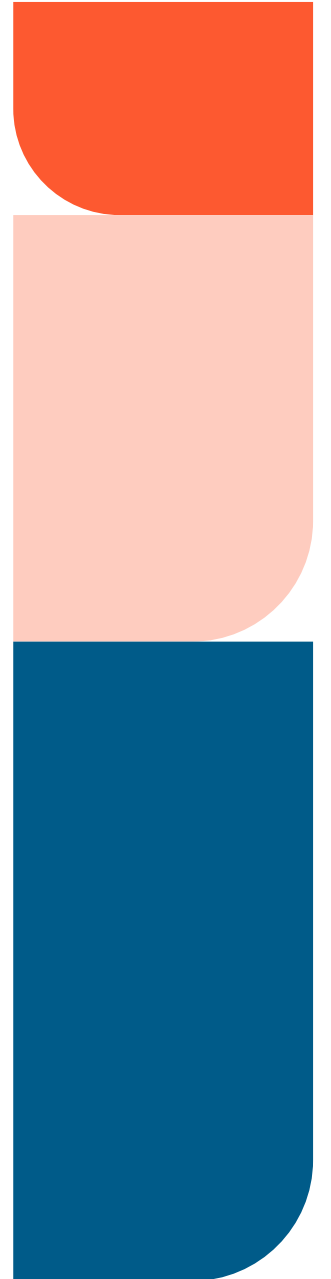
Hemuppgift: Lyft sexuell hälsa och erfarenhet av sexuellt våld i mötet med unga

- **För loggbok** - skriv ner tankar och reflektioner
- **Diskussion i smågrupper vid nästa utbildningstillfälle:**
 - Lärdomar och reflektioner kring situationer du varit med om
 - Berätta om **en** situation där dina kunskaper om SRHR kommit till användning

Reflektionsuppgift till ledningsfunktioner- Kvalitetschef, rektor utredare/utvecklare

- Hur tänker ni tillsammans på hemmaplan systematiskt arbeta vidare med SRHR?
 - inom skolan, i undervisningen?
 - på avdelningsnivå, i mötet med ungdomarna?
 - inom HoS-organisationen?
- Skapa struktur för samverkan med ungdomsmottagningen?
- Upprätta handlingsplan

Kommande utbildningar

- Hbtq och normer – en digital halvdagsutbildning
- Webbutbildning i SRHR (SiS)
- Erfarenhetsutbyte om SEXIT den 7 maj kl 13-14
- **Digital uppföljningsträff den 20 maj kl 13-16**
 - Diskutera hemuppgift i smågrupper
 - Redovisa i helgrupp
 - Två inspirationsföreläsningar

